

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫН ДЕСУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

№ 20 (2194). 1951 ч. январь 31, среда | Өртөз 20 көп.

1951 чылдың февраль 18-РСФСР-нин Дээди Совединге сонгулдааларнын хүнү.

Соңгулдааларга уткуштур совет улус большевик партияны болгаш улуг Сталинны долгандыр улам-на сырый натыжып турар!

Катышкан ажил-агыйларның удуртукчуларын өстүрүп, кижизидер

Ужу-кыдын кизи көрүп четпес бистин Төрөөн чуртувустуң ажалчы тараачынары колхоз тургузушунуң орунунга шийтирлини-биле болгаш чайгылыш чогу-биле турупканындан бээр ам чөбри бир чылдан ажып турар. Улуг Сталинның айтышкынын амыдыралга бодаратышкан коммунист партия калбак болгаш чырык, өөрүшкүлүг өрүкче база аас-кежиктиг амыдыралче тараачынары кыйгырган.

Хоорай биле медээниң аразында чүс-чүсүлдүр карышкан болуп турган чөбү-чөбүсү чөбүсү узунакышан, бистин чүс-чүсүс бурунгаар улам-на сайырап олурарың бу уезинде медээ ажил-агый бүдүрүлгезинин удуртукчуларын, эң ылангыч колхозтар даргаларының ролу кемчээл чокка өскөң.

«Көдээ ажил дугайында» 1933 чылда эш Сталинның чугаалааны болза: «Ажил-агыйның организасташкынын социалист формазы болур колхозтарын, бир эвес оларның башчынага өзүлүг революционер, большевиктер, коммунистер туура болза, олар ажил-агый тургузушунуң кайгамчыл чүдүлдерин көргүзүп болурлар».

Эш Сталинның мерген сестери ботанган. Колхозчу тургузушунуң бажылаар болгаш чечетелдерер херекте боттарының күштерин болгаш билгилери берип турар. Бедик моральдин шынарларын шийгездип ап турар большевик партияның кижизиткен кижилери, чаа кижилер, чаа-чаа удуртукчу кадырлар бистин медээни эскерген. Бо дугайын колхоз тургузушунуң практикасы, мурнакчы колхозтарын чөбүсү алган дуржугалары маргылдаа чокка херечилеп турар.

Бин-Хем районда Кочетов аттыг көдээ ажил-агый артелинин даргазы И. Н. Полев артелинин даргазын үр чылдар дургузунда ажалдап келгеш, артелинин бүдүрүлгезинин анылын шийтирлини биле экинигден. Кочетов аттыг колхозту эки ажилын көргөш, Бүгү-эвилдин көдээ ажил-агый делгелгезинге киржи-биле колхозтуң даргазы И. Н. Полевти, хоуу ажилчы бригадари, Социалист Күш-ажылчы Маадры Маады Парыцманна, бызаа ажалчызы А. Е. Алексеевну депшиткен. Колхоз 1949 чылда 306 гектар шөлдүг кызыл-тастыг гектар бургузундан 19 центнер, 1950 чылда 219 гектар шөлдүг кызыл-тастыг гектар бургузундан 18 центнер дүжүттү алган. Ол колхоз кур болгаш аныс чери эки шынарлыг ажалдап кылганы-биле тийгелгени чөбүсү алган. Мал ажилын көгүдөр талазы-биле күрүне планын 1949—1950 чылдарда ажык күсөткен. 1950 чылда үрзин урушкунун 105 хуу база 1951 чылда үрзин урушкунун 100 хуу кылдыр күсөткен. Ийи чылдың ишинде күрүне-биле үе санашкан, тараа дужаалга, эин 103 хуу, МТС-ке натур телавирин 100 хуу, эгити 102 хуу, дүктү 112 хуу кылдыр күсөткен.

Бин-Хем районда Кочетов аттыг колхозтуң даргазы эш Полевти мал ажилын болгаш чер ажилын эки удуртулга биле хандырган дээш Бүгү-эвилдин көдээ ажил-агый делгелгезинге киржингизинге бадылаан чорук болза, эки ажалдык чаагай түңгелди болур.

Улуг-Хем районда «Х Улуг хурал» колхозтуң даргазы эш Филимонов колхозчуларын күш-ажылчы идеяниң көдүрер талазы-биле боду-луг организастык ролун бедиткен, колхозчу тургузунда салган бүгү болдунар аргаларын калба-биле болгаш шыны-биле ажыглавышан, дуржулгачы болгаш тура-сорукуч колхоз даргазы улам ыңай көгүдөниң орунче көдээ ажил-агый артелини баштап турар.

Колхоз болза, чыл бүрүдө-ле күрүне планнарын ажык күсөдип турар, колхозта ам мал ажилының 5 фермалары, номчулга бажыны, библиотека, 2 школа болгаш дээрбе ажалдап турар. Тарааның элекчил дүжүдүп бо чылын алган. Колхоз ам байлашыл чурттап олурар. 1951 чылда мал ажилын көгүдөниң күрүне планын 115 хуу, 1951 чылда үрзин уруп алышкынын база 102 хуу күсөткен.

Ам бистин областың колхозчу көдээниде улам ыңайгы улуг-улуг чаартылгалар эртип турар. Күрүнеден бистин колхозтарынысты хандырып турар. Мурнакчы техниканы ажыглап турар улуг ажил-агыйлар кылдыр хөй сангыч биче-биче колхозтар катыжып турарлар. Көшкүн чораан ажалчы араатар кол-

хозтажып турарлар. Олар ам коллективтиг ажил-агыйның артык күштүңгө ылап бүзүрөш, хөй-хөй-биле колхозтарже киргенер.

Улуг, хөй адырлыг ажил-агый коллективиниң баштыңчызы болза, бүгү талазы-биле билгилги, кылтулуг, көдээ ажил-агыйны эң эки билги алган болгаш билдир, колхозчуларга боду бурун идеяниг кизи турар ужурулуг деп чүве билдингир. Ол, херекти согурагыр эвес, а бодап билдир, организастыг чорудар дээш артелинин ажил-агыйның көгүдөниң бодалчы планын чогаадыр, кижилерин шың удуртуп билдир ужурулуг. Колхоз даргазы, колхозчуларын күш-ажылчынын организасташкынын болгаш үчүдүн чөбүсү алып, колхоз бүдүрүлгезинин агрономдур кол-кол чурумнарын болгаш чорудар аргазын билдир хүлээлгези.

Колхоз даргазы — колхозчу массаларның күзел-соруунуң илередикчизи. Колхоз даргазы болза, колхозтуң иштин демократиянын принциптерин шыңгыч сагырып ужурулуг, артелинин херектерин баштаар коллективлиг орган болур колхоз баштаар черинин ажилын билгилги организастаар, колхозчуларын уңуң сагыш човангырчы-биле тооп билдир, оларның-биле сумелжир. Бодуңуң ажилына, ак-сеткилдиг колхозчуларын хөй кезинге ооргалангаш, колхоз даргазына баштаган баштаар черин кижигуңери көдээ ажил-агый артелинин Уставын үрээрлерни корум-чурумче кыйгырар хүлээлгелиг, партиянык болгаш улустуң соңуургалдарын барымдалаш, бүгү-ле байдалдар турда-да, кажан-даа күрүнеге хүлээлгелерин күсөдери-биле боттарына болгаш өскелерге-даа негеделиг болур.

Артелинин ажил-агыйына колхоз даргазының кылдыг ужуру-дузалыг болуп турарын билгеш, партияның чамдык район комитеттери болза, колхозчулар колхоз даргазын соңуурда, колхозчуларга көдээ ажил-агыйның тускай эртемниглерин, колхозчу бүдүрүлгенин дуржулгалык практикачыларын, көдээ ажил-агыйнын билгилерин шийгездип алган, организастык мергезилдер-биле чамчыманарын, политик талазы-биле хынатанган, күзел-сорукуч болгаш шийтирлиг кижилерин сүмелеп турарынын.

Колхозтар даргаларын кижизидер болгаш депшидер ажалдык чамдык районнарын удуртукчулары зыры-биле көрүп турар. Чамдык мындыг чижиктер бар болуп турар, чүл дие, коллективтиг ажил-агыйны чорударына дуржулгачы эвээш кижилер артелиниң нарын ажил-агыйнын удуртулгазынче кирип турар. Мынчанганга төлөөниңде, оңса сагыш салышкынын болгаш кичээнигени мынаар угландырап ужурулуг. Оон ыңай бир чамдык удуртукчулар болза, колхоз чаа-ла эгелеп, организасташкын турда, кымдан-даа хөй уе-шакты маңа эртирер. Оң соңунде колхозтуң баштаар чери чүгле соңгудар билек-ле олар ам боттарынысты хүлээлгези доозулган деп санап турар болгаш көдээ ажил-агый артелине оң соңунде мырыял көзүлбес. Ол болза, эки түңгелдерге чедирбейн барып болур.

Колхозтарын тургусканының баштайгы чедишкени-биле кым погуп заар болду, оң-биле шийтирлиг демиселди чорудары эргежок чугула, ыңчаарга, херек кырында колхозтарның организасташкын-агыйнын быжыглаарының херезинге хууда дерин төгериле колхозтарын анык даргаларын алба-дап чыгааш, ажил-херекти ала-чала-гаарларды чоруктары болдуруп турар чоруктар база бар болуп турар. Эрткен 1950 чылдың дургузунда Таңды районун өлзөн колхозтарына колхозтарын даргаларын ажалдан үндүрер чоруктарын фактылары дык хөй болуп турган.

Партияның район комитеттери колхозтар даргалары шийип алырының болгаш кижизидеринин херээ дээш шуут харысалганы бодунга алып, херек. Партияның район комитеттеринин хүлээлгези болза, колхозтар даргаларын сагыш салышкын-биле болгаш кичээниг-биле хүрээлээр, ажилга билини бедидеринче оларга дузалаар. Бо бүгү байдалдар-биле партия организациялары сорук-чүткүлүг организаторларын, колхозчу массаларын өзүлүг баштыңчыларын кижизидип шыдаар деп чүве дадалгаа чоң.

Украина ССР-ниң Чырыдышкын Министерствозунуң залына үлетпүр бүдүрүлгө черлеринин коллективтеринин, УССР-ниң Эртемер Академиязынын, Т. Г. Шевченко аттыг күрүне университетинин, ажалчы чоннар институтелдеринин болгаш организацияларының хөй сангыч төлөөлөкчилеринин киржилгези-биле № 2 Сталинский сонгулда округунун сонгулда комиссиязының хуралы болган.

Округтуң сонгулда комиссиязынын даргазы эш И. Д. Золотоверхий хуралды ажитышкан, чугаалааны болза:

— Киев хоорайның Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Украина ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр бадылатырарың чөпшээрелин эш Сталин берген дугайында өөрүшкүлүг медээни силерге дыңнадыр аас-кежиктиг болгандыр мен.

Олурушаннар ол дыңнадыгны үзүлбес адыш часкашкынары биле утканнар.

Киевтин машина тудушкун заводунуң төлөөлөкчизи эш В. Т. Гудынявий, УССР-ниң Эртемер Академиязынын чыгыне хежигуңу эш В. В. Данилевский, Киевтин Горький аттыг башкы институтунуң студентизи эш А. П. Игнатенко, эмчи эш О. В. Лямешевская олар хуралга чүве чугаалаан. Тайбыңны улуг тук тудукчу эш И. В. Сталинга украин улустуң кызыгаар чок ынашымдыгы болгаш бердингенин дугайың олар чугаалаан болгаш Украин ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр Иосиф Виссарионович Сталинны бүртүктөрин округтуң сонгулда комиссиязыдан дилээр.

Киев хоорайның № 2 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Украина ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталинны бүртүктөр деп чыгыс эл-сеткилдиг донтаалды округтуң сонгулда комиссиязы үзүлбес адыш часкашкынарын аа-аа-биле хүлээп алган.

Биске бо хун кажан-даа утундурбас. Ташкент хоорайның № 38 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Узбек ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталин чөпшээрелин берген. Республиканың Дээди Соведине сонгулда округунун талазы-биле Сталинский сонгулда округунуң округ комиссиязынын хуралы болган.

Округтуң сонгулда комиссиязынын даргазы, карборунд заводтуң кол инженер эш Е. А. Буколов хуралды ажитнаш, чугаалааны болза:

Биске бо хун кажан-даа утундурбас. Ташкент хоорайның № 38 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Узбек ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталин чөпшээрелин берген. Республиканың Дээди Соведине сонгулда округунун талазы-биле Сталинский сонгулда округунуң округ комиссиязынын хуралы болган.

Өөрүшкүлүг адыш часкашкынары диндиреп турган. Шулу туруп келгеш большевик партияга болгаш эш И. В. Сталинга алдар кылдыр димиттиг адыш часкашкан.

Ташкенттин Сталин аттыг пест-таавы комбинатын ч парткомунуң секретари эш А. К. Сергеева, пест-таавы ин-

Иосиф Виссарионович Сталин Эвилелдешкен республикаларнын Дээди Советтеринин депутадынга кандидат кылдыр бүртүктөкөн

Минск хоорайның № 2 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Белорус ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр бадыладыр дугайында эш Сталинның чөпшээрели бо хун алдыгын.

Хуралга олуршканын шулу чыгыс эл-сеткил-биле боттарының олуттарындан тургулап келгилең. Үзүлбес димиттиг адыш часкашкынары китекпей турган.

БССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш Сталинны депшиткен коллективтеринин төлөөлөкчилери чүве чугаалааннар.

Республиканың партия школазынын башкыларының болгаш дыңнакчыларының мурундан эш М. С. Мартинович сагыш сеткилди өөртүп турар чүве чугаалаан. Оң чугаалааны болза:

— Белорус ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш Сталинны бүртүктөрин округтуң сонгулда комиссиязыдан дилеп тур мен база сонгулдаалар хүнунде боттарының бадылаашкынарын бээрине бийиктеп округтуң бүгү сонгукчуларын кытырып тур мен.

Минск хоорайның № 2 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Белорус ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталинны бүртүктөр деп чыгыс эл-сеткилдиг донтаалды округтуң сонгулда комиссиязы улуг көдүрүлүшкүнүң бадылыгына хүлээп алган.

Ташкент хоорайның № 38 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Узбек ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталин чөпшээрелин берген. Республиканың Дээди Соведине сонгулда округунун талазы-биле Сталинский сонгулда округунуң округ комиссиязынын хуралы болган.

Өөрүшкүлүг адыш часкашкынары диндиреп турган. Шулу туруп келгеш большевик партияга болгаш эш И. В. Сталинга алдар кылдыр димиттиг адыш часкашкан.

Ташкенттин Сталин аттыг пест-таавы комбинатын ч парткомунуң секретари эш А. К. Сергеева, пест-таавы ин-

ститудунуң башкызы эш Р. В. Сутомирна, карборунд заводтуң инженер технологи эш Э. А. Григорьян, пест-таавы комбинатынын пест аргыччызы эш А. В. Бурцева, студент эш А. Бурханов олар чүве чугаалааннар. Олар болза, политиктиг болгаш бүдүрүлгениң канчаар-даа аажок улуг көдүрүлүшкүнүң дугайын чугаалавышан, Узбек ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталинны бүртүктөрин округтуң сонгулда комиссиязынын дилээрлер, Ташкент хоорайның № 38 Сталинский сонгулда округунун талазы-биле Узбек ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш Иосиф Виссарионович Сталинны бүртүктөр дугайында округтуң сонгулда комиссиязы үзүлбес димиттиг адыш часкашкынарын аа-аа-биле донтаал үндүргөн.

лааш, округтуң сонгулда комиссиязы: ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Иосиф Виссарионович Сталинны Азербайжан ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр бүртүктөр болгаш Баку хоорайның № 1 Ильичевский сонгулда округунга бадыладыр-биле сонгулда бюллетенинге кирер деп донтааткан.

ЛАТВИ ССР

Көдээ ажил-агый Академиязынын конференц-залына округтуң сонгулда комиссиязынын хуралы болган. Ынак баштыңчыны депутаттыг кандидаты кылдыр бир дугаарында ааан коллективтерин болгаш хөй-ниити организацияларының төлөөлөкчилери хуралга келген.

Округтуң сонгулда комиссиязынын даргазы эш В. Р. Манарова хуралды ажитнаш, чугаалааны болза:

—Эргим эштер! Рига хоорайның үш дугаар сонгулда округунун талазы-биле Латви ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр бадылатырар чөпшээрелин бистин улуг баштыңчы-ыс, эргим башчыныс, төрөөн эш Сталин берген дугайында өөрүшкүлүг медээни силерге дыңнадып тур мен.

Чымылланар ол медээни димиттиг адыш часкашкыны биле утканнар.

Рига портуңуң сурагылгы стахановчу, крановщици эш В. И. Иванов индир кырыңче үнгөн.

—Рига портуңуң бүгү коллектив стахановчу ээлгедге кирген болгаш бистин төрөөн, ынак Иосиф Виссарионович Сталинны Латви ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр бүртүктөрин дилээр боттарынын дилээр дамчыдып бээрине меңээ дааскан чүве— деп эш В. И. Иванов чугаалаан.

Коллективтеринин төлөөлөкчилери удаа-дараалаштыр индир кырыңче үңгүлөп тургулааннар. Олар шулу-ла Советтик Латвиянын ажалчы чоннарының эш И. В. Сталинга ханы ынактыктын илеретпешан, улустарын баштыңчызы, кизи төрөлгенин генийи, бүгү делегейге табынчын тук тудукчу И. В. Сталинны Латви ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр бүртүктөрин округтуң сонгулда комиссиязындан чыгыс аай дилеп турганнар.

Округтуң сонгулда комиссиязы: Рига хоорайның № 3 сонгулда округунун талазы-биле Латви ССР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты кылдыр эш И. В. Сталинны бүртүктөр деп канчаар-даа аажок улуг көдүрүлүшкүн-биле донтаал үндүргөн.

Залга адыш часкашкынары чаа күш-биле үнүп, эш И. В. Сталинны алдары кылдыр байырлыг «ура» кыйгылар диндиреп турган. (СЭТА).

Кызыл хоорайның партия конференциясы

1951 чылдың январь 28—29 хүннунде Кызыл хоорайның V партия конференциясы болуп эрткин. Конференцияга ВКП(б) Кызыл хоорай комитетинин болгаш ревизия комиссиязынын ажалчыны дугайында отчеттарын дыңнаан, база ВКП(б) хоорай комитетинин болгаш ревизия комиссиязынын сонгулдаалары болгаш

ВКП(б) хоорай комитетинин ажалчыны дугайында илеткеди ВКП(б) хоорай комитетинин секретари эш Степанов кылган. Конференцияга 36 кизи санал берген. Конференция ВКП(б) хоорай комитетинин кижигуңеринге 39 кандидаттарга 5 ревизия комиссиязынын кижигуңеринге 5 кижини соңгаан.

Конференциянын эрткинин дугайында отчет дараазында үер

„Тыва алдын“ трестинде

Бүгү улустуң байырлары — РСФСР-ниң Дээди Совединин сонгулдааларынын хүнунге чедишкенин ужуражыры дээш «Тыва алдын» трестинин авто-транспорт конторынын чолаачылары болгаш септекчилери идеякый ажалдап турарлар.

Дайын сөөлүндеги беш чылдың сөөлүг чылының планын чедишкенин күсөтпешан, Төрөөн чурттуң патриотчулары бо хүннерин күш-ажылдын чаа чедишкени-биле демдегеп турарлар. Мастерскаяларын тонар чегинге коллективтиг хөй кизи чыгылган хуралы болган. Ол хуралга эрткин чыл дургузунда ажалдын түңгелдерин түңгел көргөн болгаш коллектив социалист чарыштың чаа хүлээлгелерин алган.

Хуралга чыгылганнар Контраның ычальниги эш Жигалёвтуң илеткелниң талазы-биле саналдарын идеякый бергенер, ылангыч ажалда бар четпестерни база илереткен, олар чаа бедик негеделиг хүлээлгелерин алганнар. Чолаачы стахановчулар — Башкирцев, Доможанов, Сорокин, тонар — Коробейников, дарган — Кругофалов болгаш оон-даа өскелер сонгулдаалар хүнунге чедишкенин ужуражыры дээш бүдүн чартык болгаш ийи нормаларны күсөдери-биле хүлээнгенер.

150 муң тонна чүктүг сонгулдаалар хүнунге чедир сөөрткен турар деп коллектив чыгыс эл-сеткил-биле шийтирлээн. Бүгү болдунар аргаларга болгаш курлавырларга үндөзилээш 1951 чылда чүчү сөөртүлгезинин планын 110 хуу күсөдирин коллектив шийтирлеп алган. Аңаа үндөзилетингеш, коллективтиг стахановчу ажалчы, оң күш, ажалчы алдар-хүндүзү — чедишкенин хандырып шыдаар

А. ЛЕПЕШКИН

Улегерлиг септекчилер

РСФСР-ниң Дээди Совединге сонгулдаалар хүнунге белек кылдыр чыкты тарылгага хергелээр чепсек-херекселдеринин септелгезин доозар дээш Таңды районунда «Победа» колхозтуң дарганнары кызымакый ажалдап турарлар.

Септезе чогуур 6 андазынарын, 18 илирлерин 5 тергелерин болгаш 10 комуттарның септелгезин чедишкенини-биле доосканнар.

Септелге ажалына дарганнар Чыртак-оол, Нурзат олар хүн-бүрүдө улуг нормазын 110 хуу күсөдип, идеякый ажалдап турарлар.

Г. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Мээң чаагай чуртталгам

Мен чуртталгамнын чартык кезини шаанда феодалдарның, байларның ажалын кылдырына эрткин мен. Ам Сталинчы эпоханың уезинде Улуг-Хем районун Сталин аттыг колхозтуң колхозчу болуп, чырык-чаагай чуртталгам болган мен. 1950 чылда 422 күш-хүнүн ажалдап алдым. Ындык чаагай чуртталганы биске совет чырак, большевиктерин партиязы, эш Сталин бөдү шаңнаан. Мен колхозтуң сүт-баран фермазының эргелекчизинге ийи чылда ажалдап келдим. 1950 чылда 23 төрөөн инектен 23 бызааны камгалап алган мен. 1950 чылда колхозтуң сүт-баран фермазындан 6000 рубль ары орулганы киридим. Ферманын инек малы ам ниитизи-биле эки күш ажып турар.

Ам үеде 81 баш инек малды колхоз баштаар чери менде быжыгалаан. Ону аалым ишти-биле кады ажаап, кадырып турар бис. Инек малды ажаарына улам мергезип өөренип тур мен. Ону колхозта зоотехник курзунуң кичээлинден немей билип ап тур мен. Били барда ажалды кылдыр чик деп чүвени ам билип тур мен. Мен 5 уругларны кижизиткен болгаш оларның иштинден 2 уруг школада өөренип турар болгаш бир уруум школына дооскаш, башкылап турар.

Ынчанган, мен РСФСР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты бистин колхозтуң эр, херезең колхозчуларының депшиткени ВКП(б) Тыва обкомунуң секретари эш Н. Я. Дыковту бадылаар дээш бүгү сонгукчуларны кыйгырышан, ажалынын моон-даа артык эки кылырмын хүлээдим.

К. СЕССЕН, ажек малдык ферма эргелекчизи

Кызыл хоорайның партия конференциясы

1951 чылдың январь 28—29 хүннунде Кызыл хоорайның V партия конференциясы болуп эрткин. Конференцияга ВКП(б) Кызыл хоорай комитетинин болгаш ревизия комиссиязынын ажалчыны дугайында отчеттарын дыңнаан, база ВКП(б) хоорай комитетинин болгаш ревизия комиссиязынын сонгулдаалары болгаш

ВКП(б) хоорай комитетинин ажалчыны дугайында илеткеди ВКП(б) хоорай комитетинин секретари эш Степанов кылган. Конференцияга 36 кизи санал берген. Конференция ВКП(б) хоорай комитетинин кижигуңеринге 39 кандидаттарга 5 ревизия комиссиязынын кижигуңеринге 5 кижини соңгаан.

Конференциянын эрткинин дугайында отчет дараазында үер

Улегерлиг септекчилер

РСФСР-ниң Дээди Совединге сонгулдаалар хүнунге белек кылдыр чыкты тарылгага хергелээр чепсек-херекселдеринин септелгезин доозар дээш Таңды районунда «Победа» колхозтуң дарганнары кызымакый ажалдап турарлар.

Септезе чогуур 6 андазынарын, 18 илирлерин 5 тергелерин болгаш 10 комуттарның септелгезин чедишкенини-биле доосканнар.

Септелге ажалына дарганнар Чыртак-оол, Нурзат олар хүн-бүрүдө улуг нормазын 110 хуу күсөдип, идеякый ажалдап турарлар.

Г. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Мээң чаагай чуртталгам

Мен чуртталгамнын чартык кезини шаанда феодалдарның, байларның ажалын кылдырына эрткин мен. Ам Сталинчы эпоханың уезинде Улуг-Хем районун Сталин аттыг колхозтуң колхозчу болуп, чырык-чаагай чуртталгам болган мен. 1950 чылда 422 күш-хүнүн ажалдап алдым. Ындык чаагай чуртталганы биске совет чырак, большевиктерин партиязы, эш Сталин бөдү шаңнаан. Мен колхозтуң сүт-баран фермазының эргелекчизинге ийи чылда ажалдап келдим. 1950 чылда 23 төрөөн инектен 23 бызааны камгалап алган мен. 1950 чылда колхозтуң сүт-баран фермазындан 6000 рубль ары орулганы киридим. Ферманын инек малы ам ниитизи-биле эки күш ажып турар.

Ам үеде 81 баш инек малды колхоз баштаар чери менде быжыгалаан. Ону аалым ишти-биле кады ажаап, кадырып турар бис. Инек малды ажаарына улам мергезип өөренип тур мен. Ону колхозта зоотехник курзунуң кичээлинден немей билип ап тур мен. Били барда ажалды кылдыр чик деп чүвени ам билип тур мен. Мен 5 уругларны кижизиткен болгаш оларның иштинден 2 уруг школада өөренип турар болгаш бир уруум школына дооскаш, башкылап турар.

Ынчанган, мен РСФСР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты бистин колхозтуң эр, херезең колхозчуларының депшиткени ВКП(б) Тыва обкомунуң секретари эш Н. Я. Дыковту бадылаар дээш бүгү сонгукчуларны кыйгырышан, ажалынын моон-даа артык эки кылырмын хүлээдим.

К. СЕССЕН, ажек малдык ферма эргелекчизи

УЛЕГЕРЛИГ СЕПТЕКЧИЛЕР

РСФСР-ниң Дээди Совединге сонгулдаалар хүнунге белек кылдыр чыкты тарылгага хергелээр чепсек-херекселдеринин септелгезин доозар дээш Таңды районунда «Победа» колхозтуң дарганнары кызымакый ажалдап турарлар.

Септезе чогуур 6 андазынарын, 18 илирлерин 5 тергелерин болгаш 10 комуттарның септелгезин чедишкенини-биле доосканнар.

Септелге ажалына дарганнар Чыртак-оол, Нурзат олар хүн-бүрүдө улуг нормазын 110 хуу күсөдип, идеякый ажалдап турарлар.

Г. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Мээң чаагай чуртталгам

Мен чуртталгамнын чартык кезини шаанда феодалдарның, байларның ажалын кылдырына эрткин мен. Ам Сталинчы эпоханың уезинде Улуг-Хем районун Сталин аттыг колхозтуң колхозчу болуп, чырык-чаагай чуртталгам болган мен. 1950 чылда 422 күш-хүнүн ажалдап алдым. Ындык чаагай чуртталганы биске совет чырак, большевиктерин партиязы, эш Сталин бөдү шаңнаан. Мен колхозтуң сүт-баран фермазының эргелекчизинге ийи чылда ажалдап келдим. 1950 чылда 23 төрөөн инектен 23 бызааны камгалап алган мен. 1950 чылда колхозтуң сүт-баран фермазындан 6000 рубль ары орулганы киридим. Ферманын инек малы ам ниитизи-биле эки күш ажып турар.

Ам үеде 81 баш инек малды колхоз баштаар чери менде быжыгалаан. Ону аалым ишти-биле кады ажаап, кадырып турар бис. Инек малды ажаарына улам мергезип өөренип тур мен. Ону колхозта зоотехник курзунуң кичээлинден немей билип ап тур мен. Били барда ажалды кылдыр чик деп чүвени ам билип тур мен. Мен 5 уругларны кижизиткен болгаш оларның иштинден 2 уруг школада өөренип турар болгаш бир уруум школына дооскаш, башкылап турар.

Ынчанган, мен РСФСР-ниң Дээди Совединин депутаттыг кандидаты бистин колхозтуң эр, херезең колхозчуларының депшиткени ВКП(б) Тыва обкомунуң секретари эш Н. Я. Дыковту бадылаар дээш бүгү сонгукчуларны кыйгырышан, ажалынын моон-даа артык эки кылырмын хүлээдим.

К. СЕССЕН, ажек малдык ферма эргелекчизи

ЧУРУКТА: агитатор П. Глумова РСФСР-ниң Дээди Совединге сонгулдаалар дугайында беседаны комбайнер А. Кубановтуң бажыңында эртирп олурары.

Чуруу М. Клименковтуу. СЭТА-нын прессклишези.

ЧУРУКТА: агитатор П. Глумова РСФСР-ниң Дээди Совединге сонгулдаалар дугайында беседаны комбайнер А. Кубановтуң бажыңында эртирп олурары.

Чуруу М. Клименковтуу. СЭТА-нын прессклишези.



ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Кызылдың көдээ районунун партия конференциясы

Январьның 19—21 күнүндө Кызылдың көдээ районунун партия конференциясы болуп өткөн.

Конференция идея-политик талаа-биле бедик деңгээлди, шүгүмчүлөдү болгаш бот-шүгүмчүлөдү адаа-биле өткөн. Конференцияда ВКП(б)-нүн Кызыл көдээ райкомунун ажилынын дугайында партия райкомунун секретари эш О. Евазак өчтөйт илеткелди кылган. Районунун партия конференциясы өчтөтүгү уениң дургузунда политик, ажил-агай болгаш культура көгүздөсүн удурутур талаа-биле ажил чорудулгага өлөөн чедишкннерди болганын эш Евазак бодунун илеткелдиге демделген.

Тараачын, араг ажил-агайларын 61 хуузу кодхозтарда катышкан болгаш алар боттарынын амыдыралын чаа социалисттик эге-биле чорудуп турарлар. Колхозтар бо чылдын боттарынын тарылга шөлдүн калбартын, район инициативтен мал ажилынын көгүздөсүнүн үш чыл планын, 112 хуу күүсеткен. Районда чаа МТС организастатылган, колхозчу ховуларнын тарылга дүжүдү бедээ, район тараа дунаалгазынын күрүне планын 167 хуу, эйт белеткелинин планын 104 хуу, дүтү—227 хуу күүсеткен. Эрткен ийи чылдын дургузунда чурталганын 170 бажынарнын, культура амыдыралын 17 бажынарнын, бүүдүргөсүн 26, малдын 10 туудуларын чылган. Районда үлөтүрүң өлөөн хөгжүлдөсү чедиш алдына, оң техниктиң хандырылганы өскөн болгаш үлөтүрүң чаа-чаа мурначы кижилери көүдөн турар.

1950 чылда райондун иштиге школа назылыг урууларын бүгү нияти ыяа-ыла өөредилгезин боттандырган, чеди чыл школаларнын четкизи калбарган, өөреникчилерин ортузунга өөредилге кижизидилгеси ажилдык шынары өлөөн бедээ.

Партия эге организациалары организастала-биле улам быжыгып, колхозтарын, үлөтүр бүүдүргөлөр болгаш алар черлерин ажилын боттут удурутур дээш оларнын харысалгазы бедип турар.

Оң-биле чергелештир конференция районунун партия ажилында четпестерин илереткен. ВКП(б) кежигүңгө кандидаттар-биле ажил чорутуунаа. «Тилелге» колхозтуң партия эге организациаларында ВКП(б) кежигүңгө кандидат эш Семденмаанын, «Ваян-Хем» колхозта эш Кадгаанын кандидат етжи 7 чыл өткөн. Мурначы колхозчуларнын, бүүдүргөлөринин стахановчуларнын болгаш шалпычыларнын иштинде хынатылган эң кижилерин партиянын хурөөлөңгө хандылар ажил кошкак чоруп турар.

Партия райкомунун пленумунунга база буюр хуралдарына, партиянын эге организациаларын хуралдарына хүн-бүрүңүн амыдыралчы айтырылгы чугаалайып, шиттирлерин үндүрүп турар-даа, оларнын хей кезин хуу-седде чок болуп эртип турар. Хуралдарнын белеткелди четпес, идея-политикти деңгээли куду болуп турар. Чыл дургузунда райүүсоомда, райпода, «Тилелге» колхозте партия эге организациалары чүгө 2—3 каттап хуралдар кылгылаан чорук ол черлерде партия-организастыг ажилдарын барык-ла соксаанын айтап турар өң-не буруудук чорук болуп деп конференция демделген.

Коммунистерниң болгаш кежигүңгө өвес массаларын идея-политикти билдин беддер, оларны марксисти-ленини чилиг-биле чепселээр дугайында ажил болза, партия организациалары

нын соңгаарладып болбас ажилы тур-бужа, политшколалар болгаш бөлгүм-нер 4—5 удаа кичээлдер чорутулааш-ла, оң-биле боттарынын ажилдарын соксатканнар. Колхозтарда өлөөн хей коммунистер бижикти биче билер болуп турарлар, а ычзаарга «Малчын», «Совет Тыва», «Ондум», «Бай-Буудун», «Тилелге» колхозтарда бижик өөредилгезин бөлгүмчери ам-даа багай ажилдап турарлар.

Чер-чер Советтеринин соңгудаларына белеткелдерин колбаштыр районунун партия организациалары агитация ажилын мурунда турганында экинжикен «Ваян-Хем» колхозта агитпункт эргелекчи эш Очур-оол, Кек-Тейде агитпункт эргелекчи, башкы эш Ким-оол, «Черби» колхозта агитпункт эргелекчи эш Сүлүнмей, агитатор эштер Кислицина, Оборотова, Маадыр-оол, Кара-Нис, Евазак олар ажилчы чонун ортузунга тайыбыр массалыг ажилдарын эки чорутуунаар.

Эш Евазактын илеткелдиги талаа-биле конференцияга 23 кижя санал берип, чүвө чугаалаан.

«Малчын» колхозта партия эге организациаларын секретари эш Сагаан бир дугаарында сөс алгаш, партия райкомун болгаш райүүсоом мал ажилын сайзырадырын прантиктинг кемчелерин тодаргай удуртпай турарын шүгүмчүлөшкөн, — партия өөредилгезин экинжидер талаа-биле ВКП(б) райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизин (эргелекчи эш Дилгезке) партия эге организациаларына дуза көргүсөй, семинар чорутпай турар—деп чугаалаан.

«Черби» колхозта парторганизациянын келген делегат эш Евазак партиянын сагыла-турумуз быжыг тудар дугайында демисел кошкак болуп турарын илеретпешаан.

—Коммунистерни болгаш партия кежигүңгө өвес массаны кижизидер ажил дык кошкак тургустунган, партия райкомун, оң бюрону, пропаганда болгаш агитация кидизи бо ажилды экинжидер талаа-биле эге организациаларга боттутуу дуза көргүсөй келген—деп чугаалаан.

Эш Сүлүнмей («Черби» колхозта партия эге организациаларын секретари) сөс алгаш,—ВКП(б) райкомун бодуну үндүргөн шиттирлеринин күүсөл, дезия эки хынап көрбей келгем, райкомун секретари эш Евазак болгаш оң ажилдакчылары чер-черге сурганчылап бергаш, чүгө ажил-агы талаа-биле айтырылгы-биле кызыгаралдыктын, партия эге организациаларын иштиги ажилдарын экинжидеринге прантиктинг дузаны көргүсөй дык кошкак чорудуп келгенер—деп шүгүмчүлөөн.

«Бай-Буудун» колхозта парторганизациаларын секретари эш Кер-оол—ВКП(б) райкомун бодуну үндүргөн шиттирлерин дүргөн күүсөдир дугайында өй-шаанда кемчел албай турарын илереткен, ылаңгы партия райкомунун бюронуң эркен чылдын декабрьде үндүргөн шиттирине партия эге организациалары бо чылдын январь-агартан үзүндө хүлээп алган—деп чугаалаан.

—Мал ажилынын талаа-биле илеткелчи кончук өзөш чүвө чугаалааш—деп эш В. Волченко шүгүмчүлөөн: анык мыыстыг малдарны даянары тастап, олар аарып турарын, малдын каякалары четке кылдынаанын болгаш доң ыяш-биле кылган каякалар малга эки чыгып берип шыдавай турарын шүгүмчүлөшкөн, колхозтарын мал ажаалгазын экинжидер херекке кичизидилгеси чорутуунаа.

Маңаа коммунистерниң болгаш партия кежигүңгө өвес активтерин киржизилген идея-биле чедишкннер. Олар ажил планын буюгар даразында хуралдарга чугаалайып айтырылгыны белеткээрине сонугралды-биле киржип турарлар.

Бүгү коммунистерде партияны, хей-иничи даалгалар бар. Ол чорук партия организациаларын бүгү составы шимчеп ажилдап турар дайынчы чорун хандырган. Коммунистерде партия даалгаларын күүсөлдөсүн хынаар ажил болза, партия организациаларын мурунга коммунист бүрүзүнүн харыс-салгазын бедипид турар.

Партия эге организациаларын 17 агитаторлары хүлээлгезин багай өзес күүсөдир турарлар. Оларнын иштинде агитаторлар Салчак, Шоюнчал, Т. Торжук, Чолдак-оол олар боттарынын дың-накчыларын макталын чедиш алганар. Агитатор, хана солун редактору эш Тамбар «Большевич» деп хана солунуң редколлегиянын ажилын экинжидер.

Бүгү коммунистер партия чыры-дышынын да өөренип турарлар. Политшкола расписане буюгар надыг чорум-биле ажилдап турар. Бижик бил-бес чорукту узуунаарын белгүмүндө 21 коммунистер өөренип турарлар.

чээнгей салырын күзеп чугаалаан.

Делегат эш Тендип партия райкомунун кидистеринин ажилында четпестерин шүгүмчүлөөн. ВКП(б) райкомун бодуну үндүргөн шиттирлерин партия эге организациаларына чогуур өңүндө таратпай турар. Райком бюронуң 1950 чылдын ноябрь 30-де үндүргөн дотчаалын Сесерлиг сумузуңда партия эге организациалары бо чылдын январь 9-та хүлээп алган. Ол партия эге организациалары 1950 чылдын май айда ВКП(б) кежигүңгө кандидат кылдыр эш Савааны хүлээп алган, ол дугайында доктаалы ВКП(б) райкомунга чоруткан туроужа, оң харымы мынчага чедир чок—деп чугаалаан.

Кызыл МТС-тин даректору эш Монсеев сөс алгаш:

— ВКП(б) райкомунун талааында МТС-тин ажилчыларын, специалистеринин ортузунга политиктиң кижизидилгезин чорутпай турар. Партия райкомунун ажилдакчылары МТС-ке дуза көргүсөй туржук, харын мырынай аңаа барбай турарлар. Партия райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизин эргелекчи эш Дилгезке ажилчыларын ортузунга лекция, илеткел номчулгаларын организастаар талаа-биле каш удаа айтырып туржугарга, оң тооп көрбөз болгаш күүсөлдө чок азаашкын-биле эртирп турган. Механизатор каадырларын белеткээрликке оңа сагыш салбаан. «Тилелге» колхозтуң баштаар чери (даргазы эш Лагба) трактористер курзунга 6 кижя чорудар тургаш, чангыс-даа кижя чорутпаан. Ол ышкаш «Малчын», «Ваян-Хем» колхозтар базала мындык болганнар—деп чугаалаан.

—Партия райкомунун аппаратынын ажилында бир четпес чүвө болза, оон бюронуң тургустар айтырылгарын планы болгаш белеткелди чок болуп, таарылга болган айтырылгарын чугаалайып турар—деп делегат эш Колаев чугаалаан.

Делегат эш Черкашин сөс алгаш, — бүүдүргөсүн стахановчуларын, шалпычыларын болгаш мурнакчы колхозчуларын дуржулгаларын бүгү массаны ортузунга непередиң пропагандалаар ажилдарын, база көсү агитациянын бүгү хейирлерин ажилдарын, социалисттик чарышты удурутур партия райкомун ам-даа кошкак боттандырып турарын шүгүмчүлөөн.

ВКП(б) обкомунун төлөзүн эш Талганчик конференцияга бодунуң тодаргай саналын берген. Районунун партия организациаларын ажилында четпестерин кол-кол чыдааганын илередиң чугаалаашаан, ол четпестерин узуунаарын талаа-биле соңгаарладып бол-бас күүсөдир элчелгил сорулгаларын эш Талганчик айткан.

Конференция илеткелдигин болгаш делегаттарын бүгү саналдарына үндө-өлөөш, районунун партия организациаларын боттандырып чорудар ажилдарын тодаргай айткан доктаалды үндүргөн.

Конференция ВКП(б) район комитетинин кежигүңгөсүн 19 кижяни, кандидаттарынга 3 кижяни сонгаш.

Конференциянын соонда райкомунун бир дугаар пленуму болуп өткөн. Пленум райкомун бюронуң 7 кижя составын сонгаш. ВКП(б) райкомунун бир дугаар секретаринге эш О. Т. Евазак, ийи дугаар секретаринге эш Б. В. Лощенко, секретаринге эш М. Ч. Часкин олар сонугтуганнар. Ол ышкаш райкомунун тус-тус кидистер эргелекчилерин пленум бадылаан.

Культармейжи эш Күнземаа ол бөлгүмүн ажилын эки удурутуп турар.

Колхоз бүүдүргөсүн коммунистернин мурнакчы ролу бедээ. Мал ажилында 7, тууду бригадасында 7 коммунистер ажилдап турарлар. Коммунистер Кок-Лама, Шырап олар 63 ажил аттарын эки ажаап, азырап турарлар. Тууду бригадасы (бригадир эш Тамбар) 1950 чылдын тууду планын чедишкнн күүсеткен. Туудукулдар Тамбыран, Шижия-Лама, Салчак, Санчат олар ажил нормазын үргүлү ажып күүсөлдө келгенер. Шах мындыг шалпычы колхозчулар колхозтуң ажил-агай планарын күүсөлдөсүн дүргөдөдү турары тодаргай. Оон журунда колхоз 1950 чылда күрүне мурунга ыяаыла күүсөдир ажил-агай планарын бүрүнү-биле күүсеткен болгаш ажып күүсеткелээ.

Большевиктер чаалап алган чедишкннерге менээренип, аңаа сонуграл болбас. Чедишкннерни улам эки организастыг болгаш политик кижизидилгелиг ажилдар-биле быжыглаар ужурутулгус.

С. ТОРЖУ,

Улуг-Хем районун «Искра» колхозта партия эге организациаларын секретари.

Күрүне албан черлеринин ажилдакчыларынын профэвилелинин 3 дугаар конференциясы

Бо чылдын январь 25—26 күнүндө күрүне албан черлеринин профессионал эвилелиниң 3 дугаар конференциясы болуп өткөн. Өчтөтүгү уениң иштинде күрүне албан черлеринин ажилдакчыларынын профессионал эвилелини обкомунуң чоруткан ажил чорудулганын дугайында илеткелди эш Кудрян кылган.

Күрүне албан черлеринин ажилдакчыларынын профсоюз организациалары областың албан черлеринин ажилынын бүүдүргүчүлүүн беддеринин болгаш социалисттик чарышты калбартырын талаа-биле өлөөн ажилдарын чорутканын илеткелчи чугаалаан. Социалисттик чарышты хүлээлелерин эки күүсеткен барымдалаш, Улуг-Хем районунун Эйлиг-Хем суму Сөвдинге облүкүсөмүн шиттир кызыл тугун тыыскаан. Ол ышкаш эки ажилдык сумулар, школалар, албан организациалары хүн-бүрү өзүп турар. Школалар талаа-биле Кызыл хоорайда №2 школа, №4 школа өөредилге-кижизидилгелер болгаш идея-политикти ажилдарын эки чорудуп, өөредилге талаа-биле бедик көргүзүлгөсүн чедиш ап турарлар.

Садыг талаа-биле социалисттик чарышты мурнакчыларына Каа-Хем райпою кирип турар, олар садыг саарылазынын планы ыракта ажып күүсөдир, хей-иничиниң кеменилгезинин, културлуг садыгашканын талаа-биле улуг чедишкннерин тилеп алганнар.

Бүүдүргөсүн, албан организациаларын чоруткан күш-аңыла ынакшылдыг, бодунуң онашкан ажилдарын шевертин күүсөдир турар чарыкчыларнын саны хүн-бүрүдө өзүп турар.

Ындыг-даа болза, профсоюзтуң чамдык район комитеттери болгаш кудуку организациалары социалисттик чарышты бүүдүрүп турарлар, оңу боттут боттандырып-биле түкнелдерин үндүрбей турарлар. Хоорайнын херекчилер инициативин, хоорайнын коммунал ажил-агайлынын, областың кижя эмнегезин профсоюз организациалары болгаш Таңдыда, Би-Хемде профсоюзтуң райкомнары социалисттик чарышты удуртпай, мурнакчыларын дуржулгазын непередириң кошкак боттандырып

турар. Ол ышкаш күрүне албан черлеринин ажилдакчыларынын обкомунда улуг буруу бар болуп турар. Албан организациалары черлеринде профсоюз организациалары бүүдүргөсүн болгаш ажилчыларнын хуралдарын ролон беддер талаа-биле ажилдары зердегет четпес чоруп турарын илеткелчи демделген. Ычангаш, күш-аңылдың бүүдүргүчүлүү ам-даа куду болуп, күш-аңылдың сагыла-турумуң үрээр чоруктар барын демделген.

Эш Кудрян профсоюз организациаларын организастаа-биле ажилдарын дугайында тодаргай айткан. Масс-политиктиң ажилдарын профсоюзтуң кудуку организациалары чорудуп турза-даа, оң четпестери хей, идея талааы чавыс, ажил-агайын, культураның амгы айтырылгы-биле дүүш-түрбес чоруктар бар. Профсоюз организациаларын хуралдарын үргүлүч чорутпас, ол хуралдарын белеткелди четпес чорудуп турары-биле чавыс денелге эртип, шүгүмчүлөдү болгаш бот-шүгүмчүлөдү калбарпай турарын илеткелчи тодаргай айткан.

Аңылчын, албан-хаакчытарга политиктиң болгаш эртемниң темалар талаа-биле лекциялар, илеткелдер өзөш номчутуңуп турган. Профсоюзка чаа кежигүңгө кирип алырын ажилдарын кошкак чорутканы-биле ам-даа ажилдын, албан-хаакчытарын 30,5 хуузу профсоюз кежигүңгөсүн өзөс болуп турар.

Профсоюзтуң кудуку организациаларын ажилында улуг четпестер бар. Ол организациаларын обком профсоюзтуң талааында четпес удурутуп, оларга боттут дузаны бербөсүн илеткелден илерөөн. Профсоюзтуң 11 райкомнарын 13 организациаларын ажилын өчтө-сонгулда хуралдары багай деп түнчөп берген.

Профсоюз кежигүңгөсүн идея-политикти билдин беддер талаа-биле профсоюзтуң кудуку организациалары ам-даа ыракта четпес ажилдап турар. Техниктиң өөредилгеге чүгө 680 кижя хаара тутунган. Марксизм—Ленинизм теориязы-биле чепселгенин профсоюз кежигүңгөсүн соңгаарладып болбас херээ болуп деп чүвени илеткелчи тодаргай чугаалаан.

Конференциянын төлөзери илеткел-

ге дык хей немелделерни кирген болгаш четпестерин шыңгы илереди, оларны узуунаарын тодаргай кемчелерин айтканнар.

Төлээ — эш Морозов күрүне албан черлеринин ажилдакчыларынын профэвилелини обкомунун ажилында чедишкннер бар-даа болза, обкомун эрдегет удурутулганын шүгүмчүлөөн. Кудуку профорганизациаларына боттуту удурутулга бербей, оларнын ажилын иштинде кирбей, анаа-ла эрдегет удурутуп, бодуну үндүргөн шиттирнин хынавай, саазын ырында артырып турар. Профсоюз кежигүңгөсүн дузалаар фондуң обком профсоюз эки сайгарбай, оон чарыдалына кичээңгей салбай турганын айткан.

Эш Дьяконов Кызыл хоорайда хей-иничиниң кеменилгезин черлеринин ажилында четпестерин илеретпешаан, садыг организациаларын ажилын иштинде сонгаар контролдап, чонну бараа болгаш аш чем-биле хандыраын шыңгырадырын болгаш обком профсоюз, профсоюзтуң демократтыг чурумун үрөп, ийи чыл чыгыны уениң иштинде обкомунуң пленумун чыылдырбаанын демделген.

Чөөн-Хемчик райондан келген төлээ эш Дондар профсоюз райкомунун ажилын чугаалаашаан, обком профсоюзтуң райкомнарга боттуту дуза чедирибей турарын санап илереткен. Обком профсоюз районнада профорганизациаларына акша-монгуну чогуур өңүндө үндүрүп бербес саададыр, оң ужурунда профсоюзтуң яны-бүрү ажилдарын өңү эртип турар чоруктар барын демделген.

Ол ышкаш конференцияга шупту 21 кижя сөс ал санал, шүгүмчүлөдү берген. Ол саналдарын барымдалаш, конференция тодаргай доктаалды хүлээп алган. Обком профсоюзтуң ажилын конференциядан күтээр деп санаан.

Күрүне албан черлеринин ажилдакчыларынын профэвилел обкомунун чаа составын конференциядан сонгаш.

ДААРАНЫКЧЫЛАРЫНЫ КЫЙТЫРЫЛГА ХАРЫ КЫЛДЫР

Кызыл райпозунун чедишкннери

РСФСР-ниң Дээди Сөвдинге соңгудалар хүнү—февраль 18-не ажил-агай талаа-биле чедишкннин ужуражыр дээш, кызыл райпозунун ажилдакчылары бо чылдын бир дугаар кварталында бараан саарылазынын планын хуусаа бетинде 105 хуу, хей-иничи кеменилгези болгаш белеткелдер талаа-биле саарыла планын 102 хуу күүсөдир дугайында социалисттик чарышты бот хүлээлгезин райпо коллектив инициатива-биле хүлээп алган.

Кара-Хаакта майган эргелекчизи Вохнин январь айның белеткел планын 10 хонук бурунгаар 150 хуу күүсеткен болгаш Эрбентинг хөмүр-даш уургайында майган эргелекчизи Ходорова, база район төүндө магазин эргелекчизи Иванов олар чүгө бараан саарылазынын планын күүсөдир талаа-биле эки ажилдап турар өзөс, харын совет садыгың ажилын чонун ортузунга сайзырадыр дээш идея-лиглер болуп ажилдап турарлар.

С. КАРАШЛАЕВ.

Дагжыларда социалисттик чарыш калбарган

РСФСР-ниң Дээди Сөвдинге соңгудалар хүнү—февраль 18-не ажил-агай талаа-биле чедишкннин ужуражыр дээш Тывааның дагжылары соңгуду мурнуң социалисттик чарышын боттарынын аразында база каттап хайныткан.

Нарын алдын уургайын ажилчыларын инженер-техниктиң ажилдакчылары болгаш албан-хаакчытары Кызыл хоорайда Раскова аттыг даараньла комбинатынын дааранькчыларын кыгытырынга бир үн-биле катышканнар.

Январь, февраль айларда бүүдүргө планын февраль 18-не чедир күүсөдир дугайында харын хүлээлгелерин ап, бүүдүргүчү күштүң темизин бедиткенер.

Январь айдагы үлүг нормазын 2—3 дакпыр күүсеткен Т. Кунугет, Монгуш Сарыг, Эртине, Черепанов ышкаш стахановчуларын болгаш шалпычыларын саны көүдөн турар,

А. ЛЕПЕШКИН.

Кызыл хоорайда лекторий ажытылган

Областың лекция бюрзуңдан болгаш чурт шинчилелиниң төөгү музейинден организастаан лекторий чоокта чаа ажытылган. Лекторийге бир дугаарында тыва дылдын үндөсүнүн дугайында дил эртемниң кандидаты эш А. А. Пальмбахтың номчаан лекциязын дынакчылар улуг сонугралгы кичээңгейлгиз дынаааннар.

Чооку хүннерде сонгукчулар ортузунга «Тыва чуртунда өргө-бурунгу орхонуң тураснаалдары чүңү дугайынын чугаалап турарың». «Тыва төөгү-нүн код үе-чадалары». «Тыва улустуң аас чогаалынын ырлары». «Тываның бойдуу байдалы». «Областың көдээ ажил-агайын». «Областың чурт үлөтүрү». «Тываның аң байлаа». «Келир үдөги Кызыл» болгаш оон-даа өскө Тыва-ның чурт шинчилелиниң болгаш төөгү талаа-биле лекцияларын областың лекция бюрзуңдан болгаш чурт шинчилелиниң төөгү музейи планнаан.

Кижизидилге ажилдарынын түңнели чүңү көргүзүп турарың

Школадан дашкаар, урууларын ортузунга чорудар кижизидилге ажилдары кайы хире чедишкннин, кайы хире эки тургустунга—өөредилге оон улугу-биле хамааржыр.

Чаа-Хөлдүң Кара-Тал чеди чыл школазынын интернадында кижизидилге ажилдары мурнуку чылдар-биле домей-лөргө, өлөөн экинжон. Школа интернадынын кижизидилгелеринде үш кижя ажилдап турар. Оларнын иштинде №4 болгаш №2 өрээлдин кижизидилгези эш Белоклимова эки ажилдап турар. Ол, өөреникчилерни бажың ооналгазын күүсөдирине дузалап, эки болгаш кончук эки өөренир чорук—школачынын Терезин чурт мурнуга хүлээлгези болуп дөзөрин урууларга угадып турар.

Класстан дашкаар номчулгаларга өөреникчилер «Мен күш-аңылычы улустуң огу мен». «Оглумуң дугайында тоожу». «Вистид уениң маадыры» деп номнары номчутулаан. Сталин башкынын чаш болгаш школачы чоразан чылдарын дугайын, орус дылды өөренириниң улуг ужуру-дузасы болгаш өскө-даа беседаларын ол кижизидилгелер чорутулаан. Ол-ла өрээлде база 6 класс өөреникчилеринин киржилгези-биле чү-

рулга бөлгүмүн организастаан, олар көргүзүп чуруктарын чуруп турар. Оларны төөгү, орус дыл кичээлдеринге көргүзүп материал кылдыр үргүлү аңылгап турар.

Кижизидилгелер кичээлдерге хүн-бүрү олуражук, өөреникчилерин канчаар өөренип турарын база таныжып турар. Оон аңгыда школада ДОСАРАМ-ның эге организациаларын тургускан болгаш ол эки ажилдап турар. Ол организациалары воскресеньи санында кичээлдеп, часпас адыгынын техниказына өөренип турар.

Ылчалжаок интернаттын кижизидилге ажилында четпестер база өзөш өзөс. Чамдык өрээлдерин ишти анти-санитарлыг байдалда. Ыш чогундан интернаттын ишти соок, орун-дөжөк херекчилер хирлиг дээш өскө-даа. Өөреникчилер ортузунга массалыг оюннар ам-даа өзөш, харын-даа оюннар чорудар хостуг чер чок.

Өөредилгенин ийги чартында школа интернадында кижизидилге ажилдарын үндөсүн-биле экинжидер ужурутулгус.

А. ТАРААЧЫ,

Кара-Тал школазынын башкызы.

Чаа-Хөл сумуңда бижик өөредилгези

Бүгү-иничиниң бижик өөредилгези Чаа-Хөл районун Чаа-Хөл сумуңда бо чылын 4 кезек терде организаста-тыннып тургустунган. Ында кичээлдер кончук шынарлыг чоруп турар. «Булак» МЧЭЭ-инде Хордуңуң башкылаан бөлүүнде 15 кижя кичээлдеп турар. Ында Маажыкпаан, Чыртак, Хавыран, Санчаа олар моон мурнунда чангыс-даа ужуң жомуп, жомч

ЭВИЛЕЛДЕШКЕН РЕСПУБЛИКАЛАР СОҢГУЛДАЛАРЫНЫҢ БУДУУЗУНУДЕ

Социалистик Белоруссия өзүп, быжыгып турар

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Наадырлар белетнээри колхозтар даргаларының чугула херээ

Хей националдыг совет улустарның улуг өг-бүдесинде Белоруссияның Совет Социалистик Республикасы амыдыралдык бугу адырларында чаа-чаа тилгелерни камгалап ап, хөгжүп турар. Дайын сөөлүндеги үеде белорус улустуң чедишиннери улуг. Белоруссия—немец фашисттик эжелденден эңне кагылаан республикаларның бирээси болуру бидингир. Белоруссияның черинден гитлерчилери үндүр сымыр-таанынчы соонда артып калган курул-лаашкын коозураалдык байдалын бижири чүе безин тывылбас. Урелгея чүүлдери катат тургузарына капитализмнің үезинде болза, элзөн каш он чылдар керек турган ийик. Бистин журтта байдал өсе болуп турар. Дайын сөөлүндеги чылдарның чүгле беш чылдары эрктен. Бйнаарга, бистин республикавсы дайынның балыгларын колдууда эмнеп ап шыдаан, улус ажил-агыының база культураның хөгжүлдесин чедип алган. Совет тургузуун артык күштүүнүң ачызы-биле, орус улустун, Совет Эвиленинң өскө-даа улустарының акы-дунма дузалам-чызын ачызы-биле, Белоруссияның ажилчы чоннарын херелдериңизин дугайында Совет чазактың болгаш эш Сталинның бодунуң мога-шылга чок сагыш салышыкының ачызы-биле оис ону чедип алган бис. Ленин—Сталинның партияның удуртулазы-биле бис ону чедип алган бис.

1946 чылдың февраль 9-та соңку-чылдарны мурунга чугаалаан төөгүлүг чугаанын эш Сталинның баш бурун-гаар көргөни, коммунизм тургузары-ның улуг программасына сорук кир-ген белорус улус бугу журттуң дуза-ламчызына дайнышаан, сталинчы баш бурунгаар көрүшкүнери амыдыралга боттандырып дээш делгереней социалистик чарышты калбарган. Бело-рус улус бодунуң чүткүлдүг күш-ажылының кайгамчыгыг үр-түңгө-дериң бо хүн өөрүшкү-биле көрүп тур-ар. Урелген бузуңдулар болгаш хүл-ыйба орнунга хоорайлар болгаш суур-лар тургустунган. Дөрт чыл бурун-гаар бузуңдулар чыккан болгаш куру-турган черлерде ам кайгамчыч хоорай-ларның кварталдары, күчүлүг завод-тарның болгаш фабрикаларның корпус-тары, чаагайжытылган көдөөлөр тургу-стунуп турар.

Немец эжелчилеринң үрегдеп кааны, республиканың найсалыа Минск хоорай барык-ка катат тургустунуп тур-ар. Совет архитекторларның кайгам-чыгыг чаагы угаан бодалдары бол-за, хоорайның төп магистралы—Совет кудумчу болуп турар. Архитекторнуң чыгыс аай хевирлиг ансамбльдерин найсалдыган өскө-даа районнарда тургустунуп турар, Минск шапкын өзүп турар. Минскниң журтуктыг чоңу дайын мурунда турганынга бодарга ам хей. Дайзының үрегдеп кааны, республиканың хоорайлары дүрген тургустунуп турар. 1944—1950 чылдар-ның дургузунда ол хоорайларда үш миллион дөрбөлчүн метр журттага шөлдери катат тургустунган болгаш чаазы-биле тургустунган. Республиканың бүгү хоорайлары архитекторнуң чаа планнарын өзүгар тургустунган болгаш дайын мурунда турганынга бодарга улам-на чараш болгаш чаа-гайжаан турар.

Беш чыл бурунгаар эв-он муң кол-хозчуларның өг-бүдесин чөп баянчы-нарга журттап турган. Ам чер ба-жыңдар узутканын. Дайын сөө-лүндеги чылдарда көдө эрлерге 401 муң журттага баянчылар тургустун-ган, оларже ийи миллион ажыг кижи-ни көжүрүп кирген.

Белорус улустуң дайын сөөлүндеги үеде чугула чедишиннеринң бирээ-зи болза, республиканың индустриаль-дык күчүзүнүң дыка улуг өзүлдеси бо-лур. Улутпунуң катат тургузушкуну дүрген темпилер-биле чоруп, улутпур чылдыңна чаа күчүлүг болуп, продук-ция бугурун үндүрери көүдөп турар. Бир эвес улутпур продукцияның хемчээли 1946 чылда 100 хуу турган деп бодарга, 1947 чылда ол 147 хуу, 1948 чылда—210,6 хуу, 1949 чылда—280 хуу, ынаагара 1950 чылда—350 хуу хире четкен.

Улутпунуң чаа адырлары тургу-стунган. Дайын мурундагы үеде Бело-руссияга автомобильдин, тракторнуң, локомобильдин, чигирин болгаш улут-пунуң өскө-даа элзэн хей адырлары чок турган. Ам олар шупту бар. Улус-туң чоргаралы болза, дайын сөөлү-ндеги сталинчы беш чылда—Белоруссия-ның индустриязынң канчаар-даа аажок улуг автомобиль болгаш трак-тор заводтары болуп турар. Минскни-ң автомобиль заводу дизельдик мо-торлуг 5—7 тоннуң автомашиналарын бугурун үндүрүп турар. Трактор заво-ду «Кировец Д—35» деп маркалык кү-чүлүг илчирбелги тракторларны бол-гаш «Белорус» деп маркалык тугу-лук тракторларны колхозчу көдөөлөргө берип турар. Дык хей улуг заводтар-ны хандырып турар, чаа-чаа бугуру-гелер-биле байытылган, республиканың станок тудуушкунуң улутпур элзөн калбарган, Белоруссияда эң бөдүүнү-ден эгелзеш эң нарыннага чедир ыя-зы-бүрү маркалардык станоктар бар, ындыг станоктары Уралдың болгаш Сибиринң, Украинаның болгаш За-кавказтың, база журттуң өскө-даа завод-тарында көрүп болур. Дайын сөөлү-нде үеде демир болбазырадыр элзөн хей чаа бугурулгелерни тургусканын

республиканың улутпунуң тургузуун өскөрткөн, аар индустрияның бот деңзи-нин элзөн көүдөткен.

Торфтун байлак курлавырына үде-зилетинген оттулар чүүл улутпур дайын сөөлүндеги чылдарда улуг кө-жүлдени алган. Торф ажаап алырыны болгаш торф болбаазырадырынын чаа машиналары-биле хандырытылган 200 ажыг торф бугурулгелери республикада ажилдап турар. Торфобриктертер бугу-рулгезин организастан. Республиканың улус ажил-агыына торфту элзөн дел-гереней ажилгаар талазы-биле эртем-шинчилел ажилын чорудуп турар.

Белоруссияга журттуң чык эгнин, пос таанынын, аш-чөмийн, улутпур улам ынайгы хөгжүлдени алган. Чижээ, пос-таавы улутпур ам мырыңай сыр өскө байдалда көстүп турар. Дайын мурунда Белоруссияга сукно кылыр чыгыс фабрика, бөдүүн дүктөн кылган 200 муң метр постерни бугурун үндүрүп турган. Ам республикада нарын сукно болгаш хевис-хилч кыл-ырының ийи улуг комбинаттары ажил-дап турар, олар чыл программанын өзүгар үш миллион ажыг метр бедик шынарлыг түк, торгу болгаш хевис постерни бугурун үндүрүп турар. На-рын сукнонуң болгаш хевис-хилч кыл-ыр комбинаттарың продукциялары республиканың девискэринин даштын-га делгереней-биле ажилатынып тур-ар.

Республиканың улутпунуң болгаш көдөз ажил-агыының шапкын хөгжү-лдө чүткүлүг энергетиктиг баазаны тур-гуспаан болза, болдунмас турган. Улус ажил-агыының өскө адырларының кат-тат тургузушкунун болгаш хөгжүлдө-лө элктри станцияларының күчүзү-нүң өзүлдесин дүргөдөй кылдыр элктри станцияларының катат тургу-зушкунун болгаш тургузушкунун мурунадыр жүрүлүг турган. Белорус улус ол сорулганы чедишинин күч-сеткен. Республиканың ажилдап турар элктри станцияларының күчүзү дайын мурундагы деңгелинде дык ашкан. Минскде, Барановичде, Витебскиде, Молодечнада болгаш өскө-даа хоорай-ларда чаа-чаа элктри станциялары тур-густунган. Районнар төптеринде бол-гаш суурларда дык хей элктри стан-циялары тургустунган, оларның хей ке-зи белорусстун хемнеринин энергия-зында ажилдап турар.

Улутпунуң көдүрүлүшкүнү дээш демиселге Белоруссияның ажилчын аг-мызы өзүп дорукан болгаш улам-на кан-налып быжыкан, техниктиг интеллиген-ция өскөн. Бүгү улустуң күчүлүг со-циалистик чарышты, техниканы шингө-дириниң болгаш күш-ажылың бугуру-чүлүгү бедидериниң, улам-на чаа-чаа оруктарың дилеп турар бугурулгезин эгелечилериниң делгереней шимчөө-дери республиканың социалистик инд-устриязынң чедишиннерин элзөн хемчээлге улгатырган. Элктри канча-чы Михаил Антониц, элктротропиль-щик Иосиф Гудилин, дашчы Денис Бу-лахов күш-ажылың маадырлыг чоруктун көстүп көрбөз үлөгөр-чижээн көргүскөн, дайын сөөлүндеги беш чыл-дын маадырлары өскө-даа муң-муң ста-ноковчу эгелечилер социалистик ча-рышты авангардазында чоруп турар-лар. Олар болза, Белоруссияның ажил-чын агымының алдары болгаш чорга-ралы болуп турар.

Эрткен чылдар ол ышкыш көдөз ажил-агыының чедишиннери-биле ба-за демделетинген. Дайынның чылда-рында аярап, коозураан черлерге амы-дыралды тургузар, оларга үнүш-дүжү-түг чорукту эгидер, социалистик чөп ажилын болгаш ниятиниң мал ажилын бут-зырына көдүрер төлөөдө, респу-бликаның колхозчу тараачынарынның өзүлүг маадырлыг куженишиннери, Белоруссияның партия организастары-нын улуг организаакы ажилы негети-нип турган. Белорус улус коммунист-тиг партияның удуртулазы-биле, эвилелчи чазактың болгаш эш Сталинның боду-нуң канчаар-даа аажок улуг дузалам-чызын ачызы-биле кыска хуусаанын иштинде көдөз ажил-агыыны чүглө дайын мурундагы деңгелинде чедиген эвес, харын он улам ынай хөгжүлде-зиниң талазы-биле улуг бурунгаар ба-зыны кылган. Ам республика дайын мурундазынга бодарга, тараанын, картофельдин, техниктиг культуралары-нын элзөн бедик дүжүдүн хоулардан ажаап ап турар.

Дайын сөөлүндеги колхозчу көдө-лөрини онза ылгалдыг чүвеси болза, би-лигерге, совет агробиология эртемни шингээдип алырыңе чүткүл болуп тур-ар. Эртемни шингээдиң албас, ону колхоз бугурулгезинге калба-биле ил-чиретпес болза, көдөз ажил-агыыны хөг-жүдүп, чөп ажилының культуразын кө-дүрүп шыдаттынас деп чүвени мурына-чы колхозчулар билген. Белорус чөп-ниң чавыс үнүш-дүжүтүүнүң дугайында туруп турган чугааны ап октапкан, совет эртемниң чаа чүүлдери-биле боду-нү практиктиг байлак дүржүлгезин холбаштырып таарыштырган, рекорду дүжүттерин чедип алган, социалистик хоуларның он-он мастерлери көстүп келген.

Дайын сөөлүндеги чылдарда алган бедик дүжүт дээш көдөзүнүн он-он ажил-ишчилеринге Социалистик Күш-ажылдык Маадыры деп атты тывысқан, көдөз ажил-агыыны ийи муң хире му-ракчылары орденер болгаш медаль-дер-биле шаңнаан. Белорус улус—кол-хозчу суурларның маадырлары—Евдо-

кия Кухарева, Тамара Шкурно, Прак-овья Колода, Елена Юревич, Степан Фещенко, Федор Статкевич, Сергей Слободан болгаш көдөз ажил-агыыны көдүрүлүшкүнүң чаа орукту салып турар, оон-даа өскө муракчылар-биле чоргаарланып турар.

Ниятиниң мал ажилының адырында улуг ажилдар чорутунган. Республиканың колхозтары продуктулуг малдың бугу чүзүннериниң талазы-биле дайын мурунуң денелин ашкан; мыйбистик бода малдың талазы-биле — 27 хуу, хойнуң талазы-биле—33, хаванаршыл талазы-биле—61 хуу. Дык хой малчы-лар малдың бедик продуктулуун чөп-дип алган. Кировский районунң «Рас-свет» колхозта Ева Шербиц, база «Ведрич» совхозта Екатерина Мет-люшко олар чыл тургузунда оларга бы-жылгаан саар инек бурзуңден алды муң ажыг литр сүт саалдазын ап ту-рарлар. Ындыг чижектер чыгыс эвес.

Белорус улустуң дугайында партия-ның болгаш чазактың чайгылыш чок сагыш салышыкының ачызы-биле, Белоруссияның социалистик көдөз ажил-агыы күчүлүг техника-биле улам-на улуг-биле хандырытып турар. Ам туруп турары ышкыш ындыг элбө-шил техниканы белорусстун хоулары каян-даа көрбөз. Машина-трактор станцияларының трактор партары чү-глө 1950 чылда 1949 чылга бодарга, 50 хуу көүдөзүн чугаалаарга-ла чет-ир. Эрткен чылын көдөз ажил-агыы хей саныг тракторлар болгаш автома-шиналардан аңгыда боду чорупу 1200 комбайнарын, 1500 нарын молотила-лары, 3.390 саякалары болгаш оон-даа өскө муң-муң көдөз ажил-агыы ма-шиналарын алган.

Колхозчуларның күш-хүңү чылдың-на долу деңгелин апар чыдар. Бобруйск областың Слуцк районда «Май 1-зи» колхоз күш-хүңүңе чөзө кылдыр 2,5 килограмм тарааны, 20 килограмм кар-тофельди, 2 килограмм ногааны болгаш акша-биле 6 рубльди берген. Минск обла-стың Минск районда Гастелло аттыг колхоз күш-хүңүңе чөзө кылдыр 2,5 килограмм тарааны, 7 килограмм кар-тофельди 1 килограмм ногааны, акша-биле 3 рубльди берген.

Биче колхозтарының бар болуп тур-ганы байлак техниканы ажилгаары, кө-дөз ажил-агыының улам ынайгы хөг-жүлдөзүн үр туткан. Белоруссияга чү-чүс биче колхозтар, харын мырыңай карлик ажил-агылар туруп, ниятини байлаан көүдөдиринге улуг аргалары ажилгаар арганы бербей турган. Ды-на хей артельдерин колхозчулары на-тыжар болгаш оном талазы-биле кү-чүлүг ажил-агы тургузар деп / шит-тирлөзүнөр. Эрткен чылын республи-каның соңгу талакы областтарына биче колхозтары катыштырар ажил кол-дуунда доозулган. Катыштыргыже чед-ир 9.771 колхозтар турган. 1950 чыл-дың төңчүзүңгө чедир оларның орнунга 3279 улгатырган колхозтар тургустун-ган.

Улгатырган ажил-агыының характе-риниң дугайын Минск областың Пухо-вичский районунң Киров аттыг колхоз-тан шиттирлеп болур. Ында ам 615 өрөгөлөр, 5000 гектар чөп бар. Колхоз 300 баш чылгылыг, 550 баш мыйыстыг бода малдыг болгаш оон-даа өскө. Кол-хозта 4 нарын молотила, чүчү чүдүрөр беш автомашина, 15 саяка болгаш кө-дөз ажил-агыының оон-даа өскө элзөн хей машиналары бар. Колхоз бодунуң элктри станциязын, чаа клубту, сеп-теле мастерскаязын болгаш оон-даа өскө чүүлдерни тургузар деп шиттир-лээн.

Колхозтары катыштырган чорук кол-хозчу тараачынарын мурунуга хаара тудул турар перспе тивалары амыккан болгаш баштайгы эки түңгөлдө бер-ген. Черниң массивтери, шынаалар, ордарлар элзөн шың хуваатынган, көдөз ажил-агыының машиналарын элзөн бугу-ручүлүг ажилгаарына улосвелер тургустунган. Бугурулгезинде-даа, куль-тура-амыдыралдык-даа туудунга мате-риалдык хөрөңгилери болгаш ажил-чын күжүн эки таарыштырып берил бо-лур аргалар алдынган.

Республиканың көдөз ажил-агыы-ның өзүлдесин барың талакы областтар-га хуу ажилдыг тараачын ажил-агыл-лар колдап турганы-биле саадап турган. Эрткен чыл колхоз тургузууга чаа тилгелени эжелген. Хуу ажил-агы-ларын үдезин массады колхозчу амы-дыралдык улуг артык күштеринге бу-зурээш, колхозтарже кирген болгаш республиканың бүгү колхозчу тара-ачынары-биле кады социалистик ажил-агыының улам ынайгы көдүрүлүшкүнү дээш демиселге идеякелги киржип тур-арлар.

Республиканың көдөз ажил-агыы-н көдүрери болза, ону чедишинин шиттирлээри дээш белорус улустун демисежип турары кол сорулга болуп турар. Белоруссияның коммунист пар-тиязынң Төп Комитетиниң болгаш республиканың чазаканын кыйгырын өзүгар колхозчу көдөз колхозтарың черлерин эффективтиг ажилгаары дээш шимчээшкн эгелзөн. Ниятиниң чөп-лери даштардан болгаш чыраалардан аштаар ажилче муң-муң колхозчулар үнгөн. Белоруссияның байдалына улуг ужуру-дузалык болуп турар ол хемчег болза, чүс-чүс муң гектар черлери та-раа тарырынагы шингээдиң алып, тех-никаны ажилгаары энжидер арганы бээр. Часы тарылгага кончуг эки бел-леткел дээш, 1951 чылда көдөз ажил-

агыының улам ынайгы көдүрүлүшкүнү дээш социалистик чарыш республикада калбарган.

Улус ажил-агыының өзүлдеси-биле нады белорус улустуң сагыш-сеткил талазы-биле байлаа өскөн. Оон нацио-нал хевирлиг, социалистик утка-шынар-лыг культуразы чечетелип турар. Эр-тем, уран-чүүл, улустуң литературазы чедишинин хөгжүп турар, Улус өрө-дилгези канчаар-даа аажок улуг че-дишиннерин чедип алган. 29 санлыг дөди өөредилге черлеринде болгаш 110 техникумнарда дайын мурундагы чыл-дардан дык хой студентилер өөренип турар. 11.846 школарда бүдүн чартык миллион уруглар өөренип турар. Белоруссия—ниити бижик-үжүтүг рес-публика. 1950 чылда күрүнө бюджетинге көрдүнгөн чарыгаларның 45 хуузуң улус өөредилгезиниң хемчеглеринге ак-шаландырган.

Нияти эвилелдин культуразына улуг салышыкыны кирип турар белорус-стун литераторларының, уран-чүүд ажилдакчыларының хей саныг отряды сөөлүг чылдар иштинде республикага дык калбарган болгаш өзүп быжыкан. Янча Купала аттыг болгаш Якуб Колас аттыг сценага көргүзөр уран-чүүл те-атрлары, Г. Ширмага удурткаан ыры коллектив, Сталинчы шаңдалдарыг чогаалчылар болгаш шүлүкчүлөр—Якуб Коластың, Аркадий Кулешовтун, Пет-рус Бровконун, Мансим Тянкын чо-гаалдары, драматург Конрад Крапна-ның болгаш оон-даа өскелерниң ажил-дары журтта канчаар-даа аажок улуг алдар сурагың эдилеп турар. Дайын сөөлүндеги чылдарын дургузунда рес-публикага 43.872000 кезең нияти ти-раактыг 2141 яныз-бүрү аттарлыг но-марыңы парлап үндүргөн. 1950 чылда Москвада амытылган чуруг делгел-гезинде белорус чурукчуларның 30 ажыг ажилдарын экспонатчыдып кирген. Со-вет улустуң өөрүшкүлүг амыдыралын болгаш сорук кирген күш-ажылың бор-тарының чогаалдарына илередип кө-ргүзүп турар бодунуң уран-чүүл болгаш литерат ажилдакчыларына белорус улус чоргаарланып турар.

Эртемниң, угаан-бодалдык төвү бо-ла, республиканың эртемнер Академия-зы биле кады оң хей саныг эртем-шинчилел институттары болуп турар. Чугула болгаш солун проблемаларын бирээзи болза, Академияның вице-пре-зиденти И. С. Лупиничиче баштаан ажилдап турар белорус эртемдөн-нерин улуг бөлүүнү Толескинниң ча-вызын шингээдип алырың талазы-биле проблема болур. Белоруссияның канчаар-даа аажок улуг девискэрин эжелеп турар Полескияның чавызын кургатканын, гидротехниктиг элзөн хей дериг-херекселдерни тургусканын болгаш өскө-даа бүдүн хемчеглерни боттандырганын соонда балгаштыг ындыг тараалдык черлеринг чечетелип турар чыдыг кылдыр хуулар, олардан көстүп көрбөз чаагай дүжүтү ажаап алып болгаш чаа культуралары өстү-рөр.

Социалистик культура Белоруссия-ның бүгү булуңунарында непереп та-раан. Культураның одагалы—культу-ра-чырыдышынын албан черлери чык-чагыс-даа көдөз суур республикада чок. Хоорайларындан дурак чок клуб-тар, культура баянчылары дык хей колхозтарда тургустунган, Чижээ, Хой-нинский районда «Ким» колхозту клуб-бу чараш, чаагайжыткан 400 кижи олу-рар олуттарыг, улуг залдыг, турум ажилдаар кино таарыштырылгалыг, радио белдирлиг, делгереней библиоте-калыг, бөлгүмнер ажилдаар өрөздөрг-диг болуп турар. Клубтуң сценазына найсалдык артистери үргүлүг оюн көргүзүп турар. Культураның ындыг одагалы көдөздө эвээш эвес.

Советтик Белоруссияның ажилчы чоннары улуг болгаш хайышыкының, сорук кирген амыдыралда журттап тур-ар. Бистин улус демиселге болгаш күш-ажыла чедип алдынган чалап алышыкынарын бедик-биле үнелеп, бодунуң тайбың үш-ажылы-биле, бүгү күжү-биле омак-сергек болгаш өөрү-күлүг чоруп-биле коммунизмни тургу-зуп турар. Чаа дайын кысыкчыларын-га улуг бугу делегейге тайбың дээш бүгү совет улус биле кады белорус улус изиг чүткүл-биле демисежип тура-рының ужуру ында. Советтик Белору-сияның миллион-миллион ажилчы чо-нарны Стокгольм Кыйгырының адаанга боттарының аттарын салып, тайбың та-лаалачыларынын Ийи дугаар Бүгү-деле-йи конгрессини шиттирине катышып, агрессияларын планнарын үрөзине боттарының чайгылыш чок бүрүн шит-тирлин, бүгү делегейге тайбының идеякелди чөлөнгенин—Бистин социали-стик Төрзөн журтувустуң күчү-шыдалың чүткүлдүг күш-ажылы-биле быжыдары-нын дугайын илдеткеннер.

Совет республикаларның найралдыг өг-бүдесинде Советтик Белоруссия өзүп, чечетелип турар. Республиканың Дээ-ди Советинге ам болур соңгудаларга утукшур большевик партияны, бистин ынак өңүгүс болгаш баштыкчыныс улуг Сталинны долгандыр сыйрыг катышкан белорус улус чырыктылыг до-лу планнарыг, тодарайг идеякелди, комму-низмниң тилгелениңиң ады-биле чаа чедишиннерин чедип алып дээш шиттирлиг болгаш изиг чүткүлдүг чо-руп турар.

В. КОЗЛОВ,
Белорус ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң даргазы.

Барың-Хемчик район областың улуг районнарын бирээзи. Районда дөрт муң гектар тарылга шөлдүг 11 колхоз-тар бар. Ол хире улуг чер массивин ажилдап кылыр болгаш байлак дүжү-тү өстүрүп алып төлөөдө, колхозтарга каадырлар керек.

Чазактың шиттирин өзүгар 1950 чылдан эгелеп колхозтарың массалыг каадырларын белеткел талазы-биле үш чыл хуусаалыг агрозоотехниктиг кур-стар колхозтарда организастанган. Ындыг курстарны районга эртен чыл-дын ноябрьде организастан болгаш ол курстар үргүлүг кичээлдеп турар апар-ган.

Бо чугула херекке колхозтар дарга-ларының хей кезин элзөн кичээнге илг болган болгаш кичээлдерни үргүлүг чорудуп турар. «Октябрь 30 чыл ою» колхозна быжылган кол мал эмчизи Н. В. Гондин, «Коммунизмче орук», «Трудовик» колхозтарга быжылган агроном А. Т. Мамай, МТС-тиң агроно-му Огурцов олар элзөн хей кичээлдер-ни чоруткулаан.

Улгерлиг ажилдап турар башкыла-биле кады боттарының башкылаар ужурулук курстарын мынчага чедир организастанган, кол зоотехник Папың, мал эмнелгезиниң эрелекчизи Брюха-нын ышкыш тускай эртемниглер база бар. Олар быжылган колхозтарына корум-чурумну тургузуп шыдаваан. Унелиг үе хуусаа эрлип турар. Колхоз-чулар өөренеринге улуг күзөлдиг деп чүвени ол тускай эртемниглер, оон-ла сактып бодаза чогуур. Бо четлес ажил-

дыг эштерниң дугайын ВКП(б) райко-мунуң секретари эш Сурков дыңнап тур-буже кандыг-даа хемчег албайн тур-ары таарымча чок.

ВКП(б) райком колхозтарың мас-салыг каадырларын белеткээринче кич-ээнге салбайн, өөредилге канчаар чоруп турарын сонуургавайн турар. Районга агрозоотехниктиг өөредилге эгелзөндөн 3 ай эртип турар. Бо ара-зында өөредилге канчаар чоруп тура-рының дугайында курстун эрелекчи-иниң илеткелин ВКП(б) райкому дың-наваан болгаш агрозоотехниктиг кур-старның өөредилгезинде четпестерни узуткаар талазы-биле курстарың баш-кыларына дузалашпай» турар.

Районну көдөз ажил-агыы кылдиңи-ден организастанан кыска хуусаалыг курстарда байдал база менди эвес болуп турар. Дык хей колхозтарың даргалары кыска хуусаалыг курстар-ның өөредилгезинче колхозчуларны чо-руттайн турар. Оң биле олар партия-ның болгаш чазактың шиттирин күч-сетпейн турар. Колхозтар даргалары өөредилгезе кижилер чорудар дуга-йында райкууском даргазы эш Чанза-ол шыңгыы айттышкын бижээн-даа болза, ол айттышкын база дузалап шыдаваан. Оон алгаш көөрге колхозтар даргалары райкуускомун шиттирин херекке албайн турары тодаргай.

Амдызында үе шаг ооздалваан тө-лөөдө колхоз каадырлары белеткээр та-лазы-биле ажилда четпестерни доп-до-раан эдери чугула.

К. КОВАЛЕНКО.

Мал ажилының хөгжүлдесин моондак ужураштырып турар

Мал ажилын хөгжүлдериң талазы-биле партия болгаш чазак чугула шит-тирлерни удаа-дараа үндүрүп келген. Бичангаш ол шиттирлерге үдезилзеш, областың партия, совет организаация-лары элзөн улуг ажилдары күчүсеткен болгаш чорудуп турар. Ол чугула со-рулгага удур малды өжөгээр төтөгөлөп, чок кылгып турар чоруктарың чамдык фактылары Тере-Хөл районунда бар.

Ол районун Каргы сумузунда И. Хонай 1950 чылдын дургузунда 82 баш малын өш-биле төтөгөлөп чок кыл-ган, ол оң соонда колхозка кирер дугайында билдириниш кирген. Мал төчөгөлөп турар үүлгедешкн болза,

колхоз тургузушкунуңа шупту удур-данганы ол болур. Ол ышкыш эртен чылда Балыктыг сумуда В. Сурунур 95 баш малды төчөгөлөп, чок кылгып турган. Ол сумуда Дары-Сюрюн — 88 баш, Чыпсын-Курбэ — 60 баш, Бегзи-Дажы — 67 баш, Билдээ-Баян — 59 баш, Шынаа сумуда Ш. Шанаа — 54 баш малдарны кырып чок кылган. Ол кижилер болза, малдыг баян эвөөже-дирин-не ораддап турганнар, мал ажилының хөгжүлдесин илгерейге хире хора чедирип турар буруулук кижилер-ни тодаргай хынап көргөш, чогуур хем-чег алыры чугула.

Х. БЕГЗИ.

Мал ажилының хөгжүлдесин моондак ужураштырып турар

Улуг-Хем районун Ийи-Тал суму-зунда Димитров аттыг көдөз ажил-агы артелиниң даргазы Т. Чалбаа эр-тедьдиң нияти ажил-чорудулганын организа-сок чок сандарга чорукче шилчиди, колхозтун эр-хөргөзгизин бодунуң туразы-биле шиттирлеп, самчыгдал, төчөгөлөп турар. Чижээ, печник Хелиц-ка бир печка кылдыргаш, оң хеле-зининге үрезин фондузундан 100 кило-грамм кызыл-тасты, 100 килограмм чыңге-тарааны, бир барба ишти дүктү, бир хой эьдин, 5 килограмм дусту кол-хозчуларын ния



Кореяда болушкуннар

Улустун армиясынын Кол командалыкынын дыңады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республикасынын Улустун армиясынын Кол командалыкынын январь 26-да медээлэни болза, Улустун армиясынын уюм-чүлү сөөлгү үеңи иштинде фронтуга болгаш тылга дайынчы чорудулгаларны чорутушаан, улуг-улуг чедишкенини чейди ап турарлар. Январиниң 24-те Улустун армиясынын уюм-чүлү составынын 14 истребительдери Сивньичжу (Сингисю) болгаш

Синаньчжу (Синаисю) кырынга дайынчынын 35 истребительдеринге удур кадыг-дошкун агаар тулушкуннарын чоруткаш 8.ин андара аткан болгаш дайынчынын ийи истребительдерин күштүү-биле үрей атканнар. Январиниң 25-те Инчон (Чемульпо) районга Улустун армиясынын кезектери дайынчынын ийи шериг корабльдерин сугже киирген.

(СЭТА)

Корей тараачыннар боттарынын өжөөнин негеп алырлар

ПХЕНЬЯН. Мурнуу Пхеньян мочунун Кансю уезди америк болгаш лисыманчы шериглериниң чүдөк-бужар аажылаашкынынан күштүү-биле хоозураан. Ол уездин барык-ла дөргөн хонук жөлөөнүн дургузунда чүгле чангыс Синден волостиге 2560 кижилер өлүргөн. Өлүргөннөриниң арасында патриоттарнын өг-бүлөзиниң ишти 270 херээженер болгаш 490 аныктар болгаш эмг эмер уруулар бар. Ол чүдөк-бужар үлгедишкениниң херечилери болур чурттакчларынын дайыннардан өжөөн негеп алырынын күзөли хып турар.

Тараачын Лим Ин Гунун чугаалааны болза, лисыманчылар суурга келгешле бугу тараачыннары үптөп дээрбедээр. «Тараачыннарың дери-биле болгаш ханы-биле тыпкан тараачын олар күш-биле хавырып алгаш, өртдипкенер. Буруу чок кижилерин оларнын канчаалдыр өлүрүп турганынын дугайын чугаалаар күш безин чок тур. Бис дайыннардан, оларнын чедирген үлгедишкениниң өжөөнин негеп алыр деп шыңгызы-биле шийтирлөөн бис. Бистиң өжөөн негеп алырыныстың күжү болза, часы тарылга белеткелинге чогуур ой шаанда белеткек болгаш үрөлгөн көдөө ажил-агыини дүргени-биле катап тургузары болур».

Тараачын Хан Ин Еп дайыннарын аажы-байдалынын араатанзыг чоруунун дугайын чугаалаан: «Тараачыннар дайыннын чыдазындан өлүп турганнар, ынчалза-да оларнын мурнуна сөгүрөөнөр. Өлүп турганнар: «Кореянын улус-демократтыг республикасы делгезезин», «Ким Ир Сен делгезезин», «Төрөөн чурт дээш демисекинер!» деп кыйгырып турганнар. Бистиң акы-дунмаларыныстың бо кыйгырылганы болза, бистиң дайыннардан өжөөн негеп алырынысты кыйгырып турар».

(СЭТА)

Америк командалык Кореяда дайын чорудулгаларынын дугайында медээлери парлаары соксаткан

ПАРИЖ. Кореяда америк шериг командалыкында Кореяда дайын чорудулгаларынын дугайында кандыг-даа медээлери парлап үндүрени соксаткан деп солуннар дамчыдып турар.

Ол хемчеглер болза, «аймык чок чоруктун» бодалынын хемчеглери болур деп америк интервентилер тайылбырлап турар.

(СЭТА)

Ныдатта шпion организациясын илередип тыпканы

ШАНХАЙ. Нанкинде «Синьхуажинбао» солунун медээлеп турары болза, күрүнениң хөй-нитизиниң аймык чок чорунун салбырынын эргелели, Манчуртунун удуруттулазы-биле ажилдап турган шпion организациязын чок кылдып узуткаан, база ук организациянын баштыңчызы Ли Цзи-Жэя-биле кады ооң 19 «кежигунери байыңагырган. Ооң-биле Кыдатка турган америк-чан

айышчы агентилерге херек кырында шийтирлиг сөгүт бердинген деп ол солун бижип турар. Ол шпion организациянын чок кылдып узуткап турган үеде хөй сангы документилер, тадмалар Гонгантан көзүп турган ажил планны болгаш чагаалар база тывылган.

(СЭТА)

Англида ажил соксадышкынары

ЛОНДОН. Январь 24-те Белфастиде «Шорт Бразерлимитед» фирманың уюм чүлү заводунун 2.500 ажилчынары болза, цехтериниң 7 даргаларын дүрүм чогу-биле үндүргенине удурулганга чейин демдээ кылдыр ажил соксадышкыны кылганнар. Ол-ла хүнде, Бирмингамнын транспорт баазаларынын бирээзиниң 132

чочаачылары болгаш механиктери ажил база соксадышкына. Контролчулар болгаш инспекторлар ол ажил соксадып турарларнын ажилдарын хынап көрүп турар үезинде «гестапочу» аргалары хереклеп турганына боттарынын удурулганынын ук ажил-соксадышчылар илереткенер.

(СЭТА)

Англи колонизаторларнын Малайяда уюм-дуржок чоруктары

ПРАГА. Лондондан Телепресс агентилениң корреспондентизиниң медээлеп турары-биле алырга, 5 мун, стерлинг фунт акша-түнчүг штрафты Малайянын бир суурунун чурттакчыларына суд чери ошаган болгаш бүгү сандыг черлерин хагган.

Штрафты ошаганынын чыдаганы болза, национал-хосталгалыг шимчөөнниң киржикчилери патриоттарны дилеп тыварынга англи эрге-чагырга «хоорайнын чурттакчыларын кады ажилда» деп чоруткан. Штраф ошаарынын дугайында шийтирлиг чугаалап турары болза, 18 хундан өрү кижилер бүрүзү ыяаыла ийден эвээш эвес фунт стерлинг хемчээлди штрафты төлээр. Ол хемчег чурттакчыларга аштарыннын демдөөн көргүзүп, ол районга чартып айнык ажил төлөери ортумаа-биле чүгле штраф түңүндөн ажил турар.

(СЭТА)

Моон мурнунда тутуруп чорашан, ССРЭ-ден чанган япон шериглериниң берге байдалы

ТОКИО. Эрткен дайыннын үезинде тутуруп чорашан ССРЭ-ден эеп чана берген болгаш ам үеде Токиода чуртап турар эрги шериг Рюдзо Сасакин чагаазын «Майяни» солун парлап үндүрген. Ында чугаалап турары болза: «Мен ССРЭ-ден 1948 чылда эеп чанып келген мен. Ынчалза-даа мен бо хүнге чедир ажил тып чадап кагдым. Мээң мурнуу чарында бодунун төрөөн чуртунга эеп чанып келген мээң

бир эжимни база ажалга хүлээп албайн турар, чүге дээрге, ону «Сибирьден келген» деп турар. База бир эжимни кажан будурулге черлеринден коммунистерни үндүр сывырып турган кампаниянын үезинде ону база ажилдап үндүр ойландыккан, чүге дээрге, ону база-ла «Сибирьден чанып келген» деп турар.

(СЭТА)

АКШ биле Афганистаннын аразында чажыт керээ дугайында иран солунун бижип турары

ТЕГЕРАН. Даштыкы агентилелдерден алдынгы медээлери «Кесра» солунун дамчытканы болза, «Америка биле Афганистаннын аразында афган шеригни катап боо-чепселгезриниң

дугайында Афганистаннын сонгу талада хайгыыл черлерин американычларнын хайгааралыгына шалчидип бээр дугайында чажыт керээ чардыган.

(СЭТА)

Демократтыг Германиянын национал фронтунун Берлин комитетинин президиумунун резолюциясы

БЕРЛИН. Демократтыг Германиянын национал фронтунун Берлин комитетинин президиуму моон адаанда резолюцияны хүлээп алган:

«Бүгү-Германиянын тургузукчу чөвүлелин тургузар дугайында Германиянын демократтыг республикасынын премьер-министри Отто Гротевольдин саналын бони чазактың баштыңчызы доктор Аденауэр хүлээвезини демократтыг Германиянын национал фронтунун берлин комитетинин Президиуму килеңгешки-биле билип алган. Аденауэрин «чок» деп сөзүңге бугу немец улус «ийе» деп харыылаар кылдыр, Бүгү-Германиянын тургузукчу Чөвүлелин тургузарынын талазы-биле Чөөн болгаш Барыын Германиянын неметтериниң бот-боттарынын аразында сагыш-сеткилин билчириниң талазы-биле бугу Берлинниң чоңунун күзөл-соруун илередири-биле бугу күжүн мөөң-

нэрин Берлинде амылдап турар демократтыг Германиянын национал фронтунун комитеттерин Президиум кыйгырып тур.

Бистиң кол сорулгавыс болза, Берлинге национал фронтунун тайылбыр ажилын күштелдери, Совет Эвилелинге удур хол-мегени чаза-шаап илередири, Барыын чүте боо-чепсекти дүжүрери болур. Америк империалистерниң деткип турары коалицияны чаза-шаап илередири болур укурлуг.

Бүгү-ле чүвени Совет Эвилели-биле найыралче, тайыбцы камгалаарыңче, беш чыл планын күсөдиринче болгаш бистиң тайыбгы ынакшылдыг Германияныстың чарып болбас төзү—Берлинге чангыс-эвиң кытай тургузарыңче! Бүгү-ле чүвени Бүгү-Германиянын тургузукчу Чөвүлелин тургузарыңче!

(СЭТА)

Вьетнамнын демократтыг республикасынын чазанын 1951 чылда программасы

ПЕКИН. Синьхуа агентилениң дамчыдып турары болза, республиканың чазанын 1951 чылда ажил-чорудулгаларынын программасынын дугайында Вьетнамнын демократтыг республикасынын чазаның дарганынын оракакчызы Фам Ван Донгтук парлапга конференциянынга дындадышкын кылган.

Программаның кол сорулазы болза, ам болур деп турар нити шавар халдаашкынын белеткектерин күштелдирерин көрүп турар: улустун чепсетти күштерин быжыгалаары; моон сонгаар улусту катыштырып эвилелдээр; улустун демократтыг корум-чурумун быжыгалаары; найыралдыг чурттар-биле дипломаттыг харылзааларны тудары; ол шыкаш Лассонуң болгаш Комбоджаның улустары-биле найырал харылзааны тур-

гузары; будурулгелерин улгатырычы чер реформаларын чурттуң бугу черлеринге чорудары; сандыгы, улустун сайзырадыры; валюта системаны өскөртүп, национал банкыларны организастаары; чаа программаны өзүгээр улус чырдышкынынын системаны калбартыры; культураны чогуур деңгелинге чедир көдүрениң хемчегтерин чорудары; өөредилгелерин бугу нити системанынга киирери; тускай школаларнын санын көвүдедери; чоңуң культура деңгелин бедидериниң немелде курстарын ажилдары дайн инвалиттеринге эмнелге дузаламчызы зөгүзери болгаш эмнелге черлериниң санын көвүдедери чижектиг айтырылганы программада айтып турар.

(СЭТА)

Венгер республика биле Кыдат улус республикасынын садыг керээзиниң дугуржулгазын чарганы

ПЕКИН. Синьхуа агентилениң медээлеп турары болза, Пекинге январь 23-те Кыдат улус республикасы биле Венгер улус республикасынын аразында садыг дугуржулгазынын керээлеринге ат салган. Ол дугуржулга өзү-

гаар Кыдат Венгрияге чиг-эт болгаш белен продукцияларны экспорттап үндүрер. Венгрия Кыдатче чиг-эт болгаш дериг херекселдерин экспорттап үндүрер.

(СЭТА)

Индия болгаш Египет биле Польша садыг дугуржулгалары

ВАРШАВА. Польша парламаның агентилениң медээлэни болза, Делиге Польша-биле Индиянын аразында садыг керээзи чардыган. Польша болза, Индияга чадаг-тергелер, металл херекселдер, хоолайлар, консервалар болгаш өскелери-даа бээр болган. Польша Ин-

диядан үлетпурге хереглээр-биле демир рудазын, шайны болгаш ус-сарыганы алыр. Ол шыкаш, Варшавага Польша-биле Египеттин аразында садыг дугуржулгазынга база ат салдыган.

(СЭТА)

Италиянын компартиясынын ийи удуртукчуларынын өлгени

РИМ. Флоренциянын чоогунга автомобиль катастрофазы болганынын түңнелинде Италиянын коммунисттиг партиясынын Топ Комитетинин кежигүчү, компартиянын Ливорн Федерациянын секретари, сенатор Илио Боронтини өлгөн.

Фрэнц Марек олар чорашан. Леонарди өлгөн. Марек болгаш Франджони аар балгандан болгаш госпитальде чыгдып турар.

Оон-биле кады автомобильге компартиянын Ливорн Федерациянын удуртукчулары Леонарди болгаш Франджони болгаш Австриянын компартиясы-

Катастрофа болза, ук автомобиль автобус-биле Ливорно Флоренциянын аразында орчука үскүлешкенин түңнелинде болган.

(СЭТА)

ЧАЗАЛГА

Бо чылдың январь 24-те үнген № 15 «ШЫН» солунун мурнуку чүлүңүн 2 дугаар абзацтын бир дугаар одуруун

«Тайыбгы ынакшылдыг корей улуска удуур» деп эгелеп номчуур-дур.

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

«ГЛАВКИНОПРОКАТТЫН» ТЫВА ОБЛАСТЬ КОНТОРАЗЫ

„ХОСТАЛГАН БЫДАТ“

деп чечен-документалдыг фильмин областың экраннарыңче тарадып үндүргөн. Ук фильмин автор-режиссеру — Сергей Герасимов. Режиссер — Э. Волп. Операторлары: Н. Блажков, М. Гандин, В. Киселев, В. Макаеев, В. Петров, В. Рапопорт, А. Хавчин. Үн операторлары: В. Нестеров, К. Гордон. Литература консультантылары: М. Капца, Чжоу Ли-бо. Музыка консультантызы — Хо Ши-да. Музыка таарыштырыкчызы — А. Ройтман. Чугаа тайылбырлакчызы — Л. Хмара. Москваның М. Горький аттыг киностудиязы болгаш Кыдат улус республиканын Пекинниң киностудиязы 1950 чылда будуруп үндүргөн.

„ЗАПАДНЯ“

деп Чехословак чаа чечен фильмин областың экраннарыңче тарадып үндүргөн. Ук фильмин сценарийи: М. Дртилек, В. Габер. Сюжети — К. Бенештин. Режиссеру — Мартин Фрнч. Оператору — В. Гануш. Чурукчу — М. Граховец. Композитор — Д. Вацларж. «Чехословакиянын Күрүне фильми» 1951 чылда үндүргөн.

БУХАРЕСТ. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациянын Күүсекчи бюрозунун сессиясы.

ЧУРУКТА: хуралдаар зал. ВЦСПС-тиң даргазы В.В. Кузнецов (ортузунда) болгаш Латин Американын ажилчы чоннар Конфедерациянын даргазы Ломбардо Толедано.

Чуруу В. Соболевтуу.

СЭТА-ның прессклишеви.

Улус демократиясынын чурттарында

Марксисчи-ленинчи литератураларны Болгарияда парлап турар

СОФИЯ. Марксисчи-ленинчи литератураларны парлап үндүрүшкүнү Болгарияда үзүткел чокка көвүдөп турар. Маркс, Энгельс, Ленин болгаш Сталинниң чогаалдарын 1949 чылга бодаарга, эрткен чылын колдунда ийи катаптап хөйүн парлап үндүргөн. Эрткен чылын Болгариянын коммунисттиг партиясынын ном чогаалды үндүрер чери Карл Маркстың болгаш Фридрих Энгельстин чогаалдарынын ийи томнуң чымыдаларын парлап үндүргөн. Ол томнар бүрүзү 40 муң экземпляр тиражыг кылдыр парлаптыган.

Маркс болгаш Энгельстин чогаалдарынын нити тиражтары 1950 чылда 283 муң экземпляр болуп турар.

Болгар улустун амыдыралыга чугула болушкун болза, эрткен чылын В. И. Ленинниң Чогаалдарынын чымыдаларынын бир дугаар томунун үнгени болгаш ооң Чогаалдарынын чымыдаларын ийи томнарга парлап үндүргени бо-

лур. Ленинниң «Күрүне болгаш революция», «Чүңү кылырыл», «Демократтыг революцияга социал-демократиянын ийи тактикасы» болгаш өске-даа ажилдары тусай дептерлер кылдыр парлаптыган үнгөн.

Эрткен чылын Болгарияга В. И. Ленинниң 22 чогаалдарын нити тиражи 510 муң экземпляр кылдыр парлап үндүргөн.

1948 чылдан эгелөөн И. В. Сталинниң Чогаалдарынын чымыдаларынын парлап үндүрүшкүнү үргүлчүлөп турар. Эрткен чылдың дургузунда парлаптан 8 болгаш 9 томнар парлагынып үнгөн. Оон аягыда, И. В. Сталинниң Чогаалдарынын чымыдаларынын ийи томнары парлаптыган үнгөн. Марксизм-ленинизмниң классиктериниң Чогаалдарынын нити тиражи 1950 чылда 1400 муң хире экземпляр болуп турар.

(СЭТА)

Георгий Дмитровтун музей-бажынын Софияда аяйтканы

СОФИЯ. Январь 22-де Болгариянын телеграф агентилениниң дыңадып турары болза, Софияга болгария улустун баштыңчызы болгаш башкызы Георгий Дмитров бодунун маадырлыг амыдырал-чурталгазынын хөй кезиниң чурттап эрткен бажынынга музейиш аяйтканынын байырлалы ботуп эркен.

Георгий Дмитровтун музей-бажынын аяйткан байырлалыга Болгария улус республиканың министрлер чоулуениң кежигунери болгаш Болгариянын коммунисттиг партиясынын топ комитетинин болгаш Болгариянын коммунисттиг партиясынын чыгыне секретари, министрлер чөвүлениниң даргазы эш Вильо Червенков баштааш, Софияда ССРЭ-ниң элчини М. Ф. Бод-

ров, улус демократиясынын чурттарынын дипломаттыг төлөөлекчилери, Дмитровтун дайынчы эштери болгаш найсымалдык ажилчы чоннары олурушканнар.

Тускай төлөөлөр болгаш аалчылар музей бажынынын ишти-биле танькып көргөннер, ооң иштики делгелге байдалы болза, 1923 чылда турганы шыкаш дөмей кылдыр катап чаартып тургускан болган.

Георгий Дмитровтун музей-бажынында Болгариянын ажилчы чоннарынын баштыңчызынын амыдырал чурталгазынын болгаш ажил-чорудулгазынын дугайында өртектиг материалдарны база документилери чытган.

(СЭТА)

Ажилчы чоннарын амыдыралы дээш

Ажилчы чоннарын чуртталга байдалын экинчидер талазы-биле ам үеде Болгарияда канчаар-даа аажок улуг хем чөлдиг ажилдар чоруп турар. 1951 чылда 70 хоорайларга нити-биле чар. тык миллион дөрбелчин метр шөлдүг чуртталга бажынарын тудуп доозар. 350 чурттакчылык пункттарга суг дамчыдылганын киирениниң тудушкуннарын доозар. Дыка хөй үлетпур төптеринге

суг дамчыдылганын экинжиткен турар. Хоорайларны ногаанчыдарынын улуг планын ажилдап кылган. Ол план өзүгээр хоорайларга ногаан сесерлигтери, чимистиг ыяштары, чекеткери болгаш скверлерни тартып олуртур. Көвүрүлгелер тударына болгаш оруктар септээрине ои-он миллион лети (акшаны) чарыгдары көрдүнгөн.

Венгриянын демир-орукчуларынын чедишкени

Венгриянын демир оруктары сөөртүлгени күсүкү сезонунда планын ыракта аажы күсеткен. Стахановчу демир-орукчуларнын саны дына өскөн. 732 кижилер Хүндүлел бижиктер-биле шаңктанган. Эрткен үш айларнын иштинде чурттуу демир оруктары 1950 чылдың ол

үезинге бодаарга, пассажирлерни 30 хуу болгаш бараан сөөртүлгезин 15 хуу артыкка дажыгалаан.

Ам венгер демир-орукчулар Совет демир-орукчуларынын үлегери-биле дунхун иштинде локомотивтерин беш чүс километр маңнаар чоруун чейди ап турар.

Польша-совет эп-найырал нитилелинин баштаар чериниң пленуму

Варшавага польша-совет эп-найырал нитилелиниң баштаар чериниң пленуму болуп эрткен. Бо чылын нитилелдин мурнунда туруп турар кол сорулга болза, көдөөде ажилды күштелдирери, эң ылаңгы, аныктар болгаш херээженер ортузунга чорудар ажилды дыңдырар болур деп пленум демделгэн. Пленум болза, орус дылды өөренириң курста-

рынын санын өстүрер, библиотекаларнын болгаш клуб, кызыл булуннарнын четкизин калбартыр, көдөөге тускайлаан номнар болгаш сеткүүлдерни парлап үндүрери көвүдери деп шийтирлээн.

Нитилелдин Топ школызы көдөө районнарга янзы-бүгү бөлгүмнөр удурут муң-муң каадырларны белеткеп үндүрер.

Өөреникчи-аныктарнын дугайында сагыш салышкын

Албаниянын Улус чазаа өөреникчи аныктарнын дугайында канчаар-даа аажок улуг сагыш салып турар. Ооң то, даргай барымдаазы болза, чазак чери күрүне стипендияларын санын үзүк чок өстүрүп турары болгаш бо өөредилге

чылында эге, чедя чылдың болгаш ортумак школаларнын өөреникчилеринге стипендияны ийи катап улгатырганы болур.

(СЭТА)